

Solidarita

50

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU | www.socsol.cz

solidární cena 20 Kč | LEDEN 2011

**ŽASE KORUPCE: TENTOKRÁT
PROTI ZDRAVÍ CIZINCŮ
STR. 5**

**WIKILEAKS A LIBERÁLNÍ
DEMOKRACIE
STR. 6**

**DLOUHÁ CESTA BARMY KE
SVOBODĚ JEŠTĚ NEKONČÍ
STR. 7**

**2011: ROK ŠKRTFOREM
A VZNIK OBČANSKÉHO ODPORU**

JUBILEJNÍ **50** ČÍSLO ČASOPISU

Lednové číslo Solidarity je oproti předchozím výjimečné. Jedná se totiž už o 50. číslo, které měsíc co měsíc pravidelně vychází. Byť je to s tu větším, tu menším prodlením od začátku dalšího měsíce, vždy nakonec vyjde. Svou pravidelností jsme tak jediným periodikem na radikální levici.

Ale pravidelnost, která samozřejmě svědčí o určité vyspělosti, není tím jediným, co časopis Solidarity charakterizuje. Tím hlavním je jedinečnost pohledu, který nabízíme. Je to pohled zdola, pohled těch, kteří bojují proti útlaku, jsou součástí sociálních hnutí, zkrátka všech těch, kteří se rozhodli, že jiný svět je nutný.

Solidarity si prošla dlouhou cestou. Od časopisu Internacionála v roce 1991, přes Revoluční Solidarity v letech 1992–1995, Socialistickou Solidarity (1996–1998), Doleva! (1998–2003), experimentální projekt Antikapitalistické noviny (2003–2004) až do dnešní podoby (od roku 2005) uběhlo mnoho let. Úspěchy střídaly pády, silná hnutí období naprosté pasivity. To vše se vždy přímo odráželo také na obsahu našeho časopisu. V dobách silných hnutí jsme se snažili přinášet texty a analýzy, které by tomuto hnutí dodávaly argumenty a pomohly k vítězství, tak se např. otázka americké radaru stala na řadu let neodmyslitelnou součástí naší publikační činnosti. Když ale nebylo žádné silné hnutí, snažili jsme se pokračovat v analýzách světových sociálních hnutí a vystopovat, kam se pohne politická situace v ČR.

Naše fungování si ale klade cíl, který přesahuje „pouhou“ publicistiku. Jde nám o organizaci lidí. Jde nám o vytvoření organizace, která bude schopna efektivně podpořit nejrůznější druhy odporu. Ať už se to bude týkat rasismu nebo xenofobie, odporu proti válce a cizím základnám, nebo

útokům na práva pracujících a oklešťování sociálního státu. Síť autorů, čtenářů a distributorů může efektivně pomoci v těchto bojích. Pomozte nám stát se takovou organizací. Přidejte se k nám a udělejme ze Solidarity silný hlas antikapitalistického odporu.

STÁVKA ODBORŮ

REPORT:

Ve středu 8. prosince začala v Čechách první stávka státních zaměstnanců od roku 1989. Byla svolána odbory na protest proti drastickému snižování platů a omezování práv státních zaměstnanců. Z celkového počtu 650 000 státních zaměstnanců se jí zúčastnilo přes 148 000 a dalších 190 000 vyjádřilo stávkujícím podporu. Ve 21 městech pak stávkující uspořádali demonstrace, z nichž patrně největší proběhla v Brně.

Iniciativa Pro-Alt již v úterý vyvěsila na budovu Národního muzea svůj trans-

parent na podporu stávky. Podporu této stávce však vyjádřili kromě sociálních demokratů a komunistů dokonce i lidovci a strana zelených.

Tuto stávku můžeme chápat jako předeheru k následujícímu bouřlivému roku. A také jako výraz toho, že pracující se budou proti útokům vlády bránit.

➔ Víťa Lamač

MINUTA HLUKU PRO MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

REPORT:

Ve středu 22. prosince 2010 uspořádala iniciativa ProAlt protest před ministerstvem zdravotnictví proti zvyšování limitů hluku. Ministerstvo zdravotnictví svým návrhem na zvýšení norem decibelů hodlá poškodit zdraví všech obyvatel ČR. Hesla zněla: „STOP ZVYŠOVÁNÍ LIMITŮ OBČANSKÉ TRPĚLIVOSTI“ a „DÁREK POD STROMEČEK: VÍCE HLUKU PRO VŠECHNY“.

Protestní projevy byly proložené rámcem píšťalek, trubek, řehaček, pokliček. Dokud ministr zdravotnictví Heger neodpoví na předanou petici, nebudeme vědět, zda hluk k jeho uším dohlédne.

→ Z webu ProAlt

NOVÁ ULICE „EKONOMICKÝCH OTROKŮ“

REPORT:

Ve čtvrtek 16. prosince uspořádala iniciativa ProAlt happening na propagaci zavedení tzv. Tobinovi daně. Již v roce 1972 ekonom James Tobin navrhl zdanění mezinárodních měnových transakcí malou daní, která znevýhodní krátkodobé spekulativní měnové obchody, při kterých jde o velké částky přesunované kvůli minimálním cenovým rozdílům. Takto získané prostředky by šly využít pro širší financování rozvojové spolupráce. Odmítáme proto přístup Nečasovy vlády, která (na rozdíl i od představitelů

řady jiných států EU) proti Tobinově dani vystupuje.

Happening ProAlt proběhl od 12 hodin před Petschkovým palácem v ulici Politických vězňů v Praze (pracoviště Ministerstva průmyslu a obchodu). Během happeningu ulice Politických vězňů dočasně změnil své jméno na ulici Politických vězňů a ekonomických otroků.

→ Jan Májiček

KONFERENCE DĚLNICKÁ TŘÍDA DNES

REPORT:

S radostí jsem přijal pozvání na konferenci „Dělnická třída dnes“, kterou pořádala v pátek 17. prosince Ekumenická akademie Praha, za pomoci občanské iniciativy ProAlt.

Základní téma „Dělnická třída dnes“ byla rámována kampaní za udržitelné výrobní podmínky v IT průmyslu v České republice i ve světě.

Vystoupili tam mj. Linda Sokačová, ředitelka agentury Gender Studies, Pavel Čížinský z Iniciativy za práva migrantů a Lubomír Dlouhý, právník Odborového

svazu Stavba ČR. Zároveň byly promítány krátké filmy o pracovních podmínkách v IT průmyslu v Číně a o pracovních podmínkách zaměstnanců v oděvním průmyslu v Turecku. Bylo to velmi zajímavé téma, zejména pro účastníky z řad českých studentů.

Diskuse konference byla na mezinárodní úrovni, živá a velmi inspirativní.

→ Stanislav Vaculík

TRESTÁNÍ SVOBODNÉ VŮLE VE SVOBODNÉM SVĚTĚ?

Z DOMOVA:

Slýcháváme, že žijeme v demokracii, ve svobodné zemi. Naši političtí představitelé to při různých příležitostech zmiňují, je to jakési zaklínadlo jejich počínání: „Žijeme ve svobodné zemi“. „Byli jsme zvoleni ve svobodných volbách – občané nám dali mandát udělat to a to...“ A potom jdou a vydají zákony, které svobodnou vůli trestají.

NOVELA ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI

Kdo nyní podá v práci výpověď, či rozváže pracovní poměr dohodou, bude mít (pokud mu vznikne nárok na podporu v nezaměstnanosti) nižší podporu v nezaměstnanosti, než ten, kdo dostane výpověď. Bude dostávat jen 45% z průměrného měsíčního platu v prvních dvou měsících, místo 65%, které dostanou ti, co dostali výpověď. Výjimku tvoří případy, kdy dá člověk výpověď ze závažných důvodů, které vyjmenovává zákoník práce. Jde např. o péči o dítě; závažné rodinné či zdravotní důvody. Na podporu nebudou mít nárok ani ti, kdo dostanou při odchodu ze zaměstnání odstupné. Dostanou ji až po uplynutí doby, která odpovídá výši odstupného. K podpoře si lidé už nemohou přivydělat do 4 000 Kč hrubého, jak tomu bylo dosud. Změna se týká lidí, kteří se zaregistrují na úřadech práce po 1. lednu 2011. Nově se bude poskytovat státní příspěvek nezaměstnaným, kteří se rozhodnou podnikat, a to na provozní záležitosti či na daň z přidané hodnoty. Otázka však je, kdo z nezaměstnaných se dnes může pustit do podnikání, byť i s tímto příspěvkem?

SVOBODNÁ VŮLE SE TRESTÁ

Projevíte svobodnou volbu a podáte výpověď a jste trestáni snížením podpory ze strany státu. Jaký má takovéto trestání smysl? Ušetření trochu peněz (máme vládu „rozpočtové odpovědnosti“), nebo trestání lidí, že se opovážili odejít ze zaměstnání a nezůstali dál pokorní pod „bičem otrokáře“? Stát bude nově poskytovat příspěvek, lidem, kteří se rozhodnou podnikat, tedy peníze v této oblasti se moc neušetří. V listině základních práv a svobod se píše: „Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. (...) Každý má právo na svobodnou volbu povolání (...)“. Pokud tomu tedy opravdu je, jak to, že svoboda o které se píše v této listině, může být

státem trestána?

ODEJÍT Z PRÁCE

Odejít z práce není snadné. Jenže někdy se to už nedá vydržet. Často se stává, že zaměstnavatel svého postavení zneužívá a se zaměstnancem zachází špatně, ponižují ho, nedodržují práva zaměstnance zakotvené v Zákoníku práce, dají mu nevýhodnou smlouvu, okrádají ho na výplatě, atd.. To je potom těžké zůstat a sloužit někomu, kdo s vámi zachází, jako s majetkem, za který si snadno může najít náhradu, neboť je mnohem více nezaměstnaných, než pracovních míst (v současnosti je v ČR na úřadech práce registrováno cca 506 640 uchazečů o zaměstnání, a volných míst je cca 32 337). Nějakou dobu to snášíte, říkáte si, že alespoň máte práci a nějaké peníze a tak zůstáváte. Časem ale odpor narůstá, jít do práce se vyloženě nutíte a je vám zle, začnete třeba chodit do práce pozdě, špatně jíte a spíte a jste velmi vděční za někoho s kým si o tom můžete popovídat, neboť jinak byste za chvíli byli adeptem pro Mudr. Chocho-louška. Pokud s někým mluvíte o tom, že byste tak rádi už dali výpověď, často vám lidé řeknou ať neblázníte a zkusíte to vydržet, než seženete něco jiného. Je to rozumné, ale v situaci kdy chování zaměstnavatele se už nedá vydržet je těžké uvažovat rozumně a čekat na lepší práci. Podáte výpověď, oznámíte to rodině a jdete na Úřad práce a hle – dali jste výpověď – jste ti špatní – dostanete menší podporu, pokud na ní máte nárok (jinak nedostanete nic). A pokud nemáte nikoho, můžete skončit i pod mostem.

JIM SE TO MLUVÍ

Chybí peníze ve státním rozpočtu, stát má dluhy – musí se šetřit. S tím lze souhlasit, ale jak to, že se šetří na lidech, kteří tento dluh nezavinili? Jak to, že se šetří na „obyčejných lidech“? Co takhle šetřit zestátněním bank, do kterých stát

investoval miliardy, stažením vojáků ze zahraničních misí, snížit rozpočet ministerstva války, opravdovým snížením platů, výhod a náhrad politiků, zvýšit daně bohatým, odstranit tzv. zastopování pojištění – když už se jim budou zvyšovat důchody – proč máme my chudí být solidární s bohatými, když oni s námi nejsou?

Příklady jak ušetřit by se našla celá řada. Ale to ne, mocní a bohatí šetří na chudších a přemýšlí o co ještě lidi obrát, a důvody? Ty si vždycky najdou – v tomto případě trestání lidí za výpověď či odchod dohodou z práce, to odůvodňují např. tím, že člověk bude s odchodem z práce odpovědnější a lépe si to rozmyslí. Ano, jim se to mluví, oni mají teplé místočko po volbách zaručeno na několik let za velký plat, udělají si i známosti, kdyby náhodou nebyli znovu zvoleni a tak občas pomohou nějakému tomu „chudému“ lobbistovi, firmě, atd.. Zkrátka, dělají si co chtějí, jejich zaměstnavatelé jsme my – občané, ale můžeme s nimi zacházet jako s našimi zaměstnanci? Dělají snad, co si přejeme? Ani referenda nám nedopřejí. Když dělají něco, co se většině lidem nelíbí (např. to co zvou reformami), řeknou že oni dostali od lidí mandát a tím to pro ně končí – oni jsou ti vyvolení – ti co mají patent na rozum a jsou rozpočtově odpovědní. Jakou ale odpovědnost mají, když je jejich zaměstnavatel (my) nemůže vyhodit z práce a musíme čekat na příští volby? Jak by asi zacházel zaměstnavatel se zaměstnancem, pokud by ho musel ze zákona zaměstnávat např. 4 roky?

CESTA

Tajemník prezidenta L. Jakl reagoval na analýzu návrhu novely zákona o zaměstnanosti, kterou Klausovi zaslal Akční spolek nezaměstnaných takto: „(...) S informacemi o dlouhodobě nepříznivém stavu na trhu práce je prezident republiky podrobně seznámen. Jako

ekonomovi a politikovi je mu zřejmé, že tyto problémy nevyřeší žádné akce občanského odporu, ale ekonomické oživení a také legislativní změny, na jejichž základě se stane trh práce pružnějším. Vaši obavu z porušení Čl. 26 odst.1 Listiny základních práv a svobod nepovažuji v tomto případě za důvod-

nou, neboť svobodná volba povolání není novelou zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, nijak dotčena.“ Co by asi bylo, nebýt občanského odporu v minulosti? Byl by dnes Klaus prezident, nebýt lidí, kteří vyšli v r. 1989 do ulic? Proč by někdo měl poslouchat, co si myslí někdo, kdo

zločinem kupónové privatizace způsobil tunelování, krachy a nezaměstnanost? Možná je načase ukázat nejen Klausovi, co akce občanského odporu mohou dokázat.

→ Dana Hladíková

ZASE KORUPCE: TENTOKRÁT PROTI ZDRAVÍ CIZINCŮ

Z DOMOVA:

V Parlamentu České republiky je v současné době projednávána rozsáhlá novela zákona o pobytu cizinců, přičemž jedním z hlavních témat této novely je právní úprava tzv. cestovního zdravotního pojištění cizinců.

I když cizinci mají povinnost téměř při každém styku s českými úřady předkládat doklad o pojištění, přibližně sto tisíc jich z důvodu diskriminačně nastaveného zákona není účastníky systému veřejného zdravotního pojištění.

Pro cizince je pojištění u českých pojišťoven značně nevýhodné. V mnohém totiž připomíná americký systém soukromých pojišťoven: zákon pojišťovně prakticky nikterak neukládá, jaká práva mají jejich pojištěnci mít. Výsledkem je, že si klient platí pojištění, ale když se mu něco přihodí, tak se mnohdy dozví, že zrovna takový případ jeho pojištění nezahrnuje.

Cizinci jsou navíc zákonem nuceni platit si pojištění dopředu na celou dobu pobytu, přičemž pojistné smlouvy stanoví, že tzv. nespotřebované pojistné se cizincům nevrací. Pojistné smlouvy v některých případech vylučují z úhrady i tu péči, kterou jsou zdravotnická zařízení povinna cizincům poskytnout jako naléhavou, a péče poskytnutá takto „pojištěným“ cizincům pak zůstává neuhrazena.

Cizinci mají nicméně povinnost si takovéto pojištění zakoupit, jinak nezískají povolení k pobytu.

MONOPOL ČESKÝCH POJIŠŤOVEN

Sněmovna situaci cizinců ještě zhoršila změnou zákonů v souvislosti s přijetím zákona o pojišťovnictví. S účinností od 1. ledna 2011 cizinecká policie bude uznávat jen ty doklady o cestovním zdravotním pojištění, které vystavily pojišťovny oprávněné provozovat pojištění v České republice.

Tento zákon prakticky vylučuje všechny zahraniční pojišťovny. Tedy i ti cizinci, kteří měli kvalitní zdravotní pojištění ze zahraničí, si musí kupovat ještě produkty českých pojišťoven. Dále zákon výslovně stanoví, že cizinec je povinen předkládat i doklad o uhrazení pojistného na celou dobu pobytu dopředu.

NOVELA PROŠLA PŘEDEVŠÍM HLASY PRAVICOVÉ KOALICE

Po nástupu premiéra Nečase se zákon dostal na pořad jednání v srpnu

2010. Z tohoto jednání byl však stažen. Při tiskové konferenci ministr vnitra Radek John (VV) prohlásil, že novela byla z jednání vlády stažena právě kvůli pokračujícímu jednání o zdravotním pojištění cizinců.

„Ale o týden později vláda schválila verzi, dle které byl monopol českých pojišťoven v podstatě zachován. Záměr pojišťoven ve spolupráci s některými zákonodárci vyždímat z cizinců co nejvíce tak úspěšný,“ řekl pro Deník Referendum Pavel Čížinský, advokát, který se problematikou cizinců a uprchlíků v České republice dlouhodobě zabývá.

Čížinský rovněž upozorňuje na úskalí pozměňovacího návrhu, který na jednání Výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny v říjnu 2010 předložila poslankyně Zdeňka Horníková (ODS).

„Nejvýraznější změnou tohoto pozměňovacího návrhu bylo povinné zavedení pojištění v rozsahu tzv. komplexní péče, což by na jednu stranu do určité míry omezovalo výluky z pojištění, na druhou stranu by mohlo znamenat razantní zvýšení cen pojištění ze

současných přibližně pěti tisíc korun za rok na více než třicet tisíc korun za rok," uvedl Čížinský.

Proti pozměňovacímu návrhu se na výboru vyjádřili jak zástupci občanských organizací, tak i ředitel Odboru azylové a migrační politiky (OAMP) MV Tomáš Haišman. Nikdo z poslanců se k návrhu však nepřihlásil a vůbec se o něm nehlasovalo.

Tentýž pozměňovací návrh byl následně předložen ve druhém čtení, a to dvakrát. Jednou poslancem Viktorem Paggiem (VV) a podruhé skupinou poslanců Markem Šnajdrem (ODS), který je zároveň předsedou správní rady Všeobecné zdravotní pojišťovny, Borisem Šťastným (ODS), který je členem správní rady VZP, a poslankyní Zdeňkou Horníkovou (ODS).

LOBBING A KORUPCE

„Rozdíly mezi oběma verzemi byly zcela minimální a ve třetím čtení byla novela schválena, a to zejména poslanci vládní koalice," uvedl Čížinský, podle nějž stojí za prosazením podoby zákona korupce. O tomto motivu otevřeně hovořil i ředitel Odboru azylové a migrační politiky ministerstva vnitra Tomáš Haišman na diskusním setkání se zástupci občanských organizací zabývajících se migrací minulý čtvrtek.

Pavel Čížinský je toho názoru, že

výše uvedená slova ředitele Haišmana o korupci nelze brát na lehkou váhu, a proto hned druhý den po setkání podal na policii trestní oznámení. „Z výše uvedeného vyplývá, že neznámou osobou, popř. neznámými osobami byl spáchán trestný čin podplácení dle § 332 trestního zákoníku, a proto jsem o celé věci informoval policii," řekl Čížinský.

Podle Čížinského Haišmanově verzi nahrává i způsob projednání novely zákona v Senátu. „Lobbistické tlaky v srpnu 2010 schválení novely vládou pozdržely o týden, následně protlačily komplexní péči formou poslaneckých pozměňovacích návrhů. A v Senátu naopak, zřejmě od podnikatelů, kteří komplexní péči naopak nechťejí, zase prosadily vrácení zákona zpět Sněmovně, a to právě kvůli vypuštění komplexní péče," uvádí Čížinský.

Pozměňovací návrh občanských organizací ani pozměňovací návrh Svazu průmyslu Senát minulý týden neprojednal a zákon vrátil pouze z důvodu konkrétní úpravy zdravotního pojištění, nikoli z důvodu cenové nedostupnosti a nevýhodnosti pro cizince či z důvodů humanitárních ohledů.

Občanské organizace usilují o začlenění cizinců do veřejného zdravotního pojištění, ale to je nejméně výhodné pro obě skupiny zdravotnických podnikatelů, jak pro ty, kteří lobbují za kom-

plexní péči, tak pro ty, kteří lobbují za zachování nutné a neodkladné péče.

Začleněním cizinců do systému veřejného zdravotního pojištění by totiž obě skupiny přišly o část zisků. V případě komplexní péče přibližně až o miliardu a půl korun.

Advokát Čížinský si myslí, že jedinou šancí na prosazení změn v zákoně je tlak veřejnosti: „Pokud jsou komerční pojišťovny schopné svými úplatky přebít ministerstvo vnitra i vůli jedné z komor Parlamentu, pak pro ně zajisté nebude vůbec žádným problémem přeplatit usilování občanských organizací o to, aby cizinci měli veřejné zdravotní pojištění."

Problém zdravotního pojištění cizinců podle Čížinského není primárně ani lidskoprávní, ani ekonomický, nýbrž korupční. „Samotný legislativní proces se stal rejdištěm lobbistů soukromých pojišťoven. Ředitel Haišman na setkání řekl, že události popíše ve svých pamětech a sliboval, že to bude jejich nejzajímavější pasáž. Podle mě ale rozhodně nesmí vyčkávat až na sepisování pamětí, nýbrž musí své informace o korupci v souladu s českým právem říci policii hned," uvedl Čížinský.

➔ Jana Ridvanová – článek vyšel v Deníku Referendu

WIKILEAKS A LIBERÁLNÍ DEMOKRACIE

ZE ZAHRANIČÍ:

WikiLeaks nedělá nic jiného než to, že bere vážně svobodu slova a právo na informace. Na těchto hodnotách stojí liberální demokracie. Jak je tedy možné, že se liberální demokracie cítí ohroženy a snaží se této organizace zbavit?

Co se to vlastně děje, když WikiLeaks, organizace, která dostala mj. cenu od Amnesty International, začala být pronásledovaná i v tradičních liberálních zemích, jako je Švédsko, Velká Británie, Francie, a dokonce i Švýcarsko? Ještě den před odpojením jejího serveru ze švýcarské domény uvedl ředitel nizozemské společnosti pro výzkum internetu NLnet Michiel Leenaars, že umístění WikiLeaks do Švýcarska je „prozíravý krok." Hraničí to s představivostí. Švýcarsko, země, kde po staletí hledali azyl náboženští a političtí psanci, počínaje Kalvínem až po ruské revolucionáře. Už ani Švýcarsko není pro tyto lidi bezpečné. Přestal existovat politický azyl jako to, co se poskytuje každému,

ne pouze některým?

To svědčí o jistém perverzním politickém dovršení globalizace. Byly zrušeny hranice oddělující národní státy, ale způsobem, který může působit jako noční můra. Jestliže tu je nadnárodní aktivistická organizace, která se dotkla citlivého místa dnešního globálního řádu, pak většina dotčených zemí reaguje stejným způsobem. Znepokojivé je, že se ztrácí rozdíl mezi postojem liberálních demokracií a zemí jako je Čína. WikiLeaks se má odstavít a zahladit stopy jejího působení. Někteří američtí konzervativní politici a Tea party dokonce pro zakladatele WikiLeaks Juliana Assange požadují trest smrti. Na celou věc se můžeme dívat právě jako na test libe-

rální demokracie. Samozřejmě se nadále bude mluvit o svobodě slova, ale teď se ukáže, zdali se tato svoboda týká i odhalování nepohodlných skutečností.

Na čem ale WikiLeaks stojí, že se stala tak nebezpečnou? Jakých principů se dovolává? Jak čteme v jejich dokumentech, je to obrana svobody slova, mediální publicistiky a podpora práv všech lidí na vytvoření nových dějin. Inspirací je Všeobecná deklarace lidských práv a zvláště článek 19, v němž se mluví o právu každého člověka zastávat své názory bez vnějšího omezení a získávat informace bez ohledu na hranice. Dočteme se také o tom, že WikiLeaks usiluje o transparentnost, která zmenšuje korupci a posiluje demokracii ve

všech společenských institucích, včetně vlád a korporací. Transparentnost vytváří lepší společnost pro všechny.

WikiLeaks vlastně nedělá nic než to, že bere vážně svobodu slova a právo na informace, to, na čem stojí liberální demokracie. Ale jak je možné, že liberální demokracie se cítí ohrožena a snaží se této organizace zbavit? WikiLeaks se totiž dotkla funkčnosti liberální demokracie. Dlouho se věřilo tomu, že samotná forma, tj. soubor demokratických institucí a zákonů dokáže zamezit excesům moci, jako je potlačování svobody projevu. To je základem fukuyamovské víry v liberální demokracii. Jenže, jak je to s touto svobodou, když je stále větší množství informací o takových věcech, jako jsou války, drženy v režimu přísně tajné?

Jak známo, k masovým protestům proti válce ve Vietnamu přispělo tehdejší zpravodajství, v němž se objevovaly scény vyhazování vietnamských zajatců z amerických vrtulníků. Když na začátku devadesátých let přišla válka v Zálivu, všechny scény tohoto druhu ze zpravodajství zmizely a mediální obraz války měl podobu počítačové hry. Byla to doba simulaker, obrazů, v nichž nelze rozlišit fikci a realitu.

Velkou zásluhou WikiLeaks je, že zaslala ránu světu simulaker. Je tady oficiální obraz války, ale pak je tu utajovaná realita, odvrácená strana. A ta se nyní stala veřejně přístupnou. Co to znamená? Simulakra

měla vždy tuto utajenou stránku, jenom že se v ní příliš nevěřilo. Když o ní psal Chomsky, tak se to často považovalo pouze za jedno z možných hledisek. Nyní ale tuto utajovanou stránku vidíme přímo jakoby v přímém přenosu, a tedy je to jakýsi návrat zpravodajství z konce šedesátých let. Ale je to ještě víc, protože to jsou materiály bez jakékoli cenzury, holá matérie audiovizuálních záznamů a zpráv.

Právě proto, že žijeme v takzvané mediokracii, v níž vládou obrazy, působí WikiLeaks tak subverzivně: nekonstruuje obrazy, nýbrž předkládá dokumenty a záznamy, které vytvořili samotní aktéři událostí. V tom je to účinnější než postup Chomského, který se snaží o objektivní popis fakt. Fakta, která přináší WikiLeaks, jsou přímo od zdroje, a proto je tak těžké je popřít. Už se nedá použít stará osvědčená metoda: vyrobit mediální obrazy, jimiž se tato fakta překryjí. Pro vlády je na druhou stranu zatím obtížné vydat zákony omezující svobodu slova a přístup k informacím. A tak přišly s tím, že Julian Assange se dopustil sexuálního deliktu, postup připomínající kampaně proti chartistům, které se zaměřovaly na jejich „amorální“ způsob života.

Kauza WikiLeaks a vše, co při ní vyplouvá na povrch, nás přiblížilo k době, která by se dala označit jako pozdní liberální demokracie. Bude to obdoba pozdního realsocialismu, který ztratil svou legitimitu, ale ještě ne svou moc.

➔ Michael Hauser – Autor je předsedou Socialistického kruhu, článek vyšel v Deníku Referendu

DLOUHÁ CESTA BARMY KE SVOBODĚ JEŠTĚ NEKONČÍ

ZE ZAHRANIČÍ:

Po té, co strávila patnáct z posledních dvaceti let v domácím vězení, byla Aun Schan Su Ťij propuštěna na svobodu. Tuto událost však nelze chápat jako předzvěst zásadního průlomu v oblasti demokracie v Barmě, jak se často tvrdí. Místo toho je nutné ji považovat za pečlivě vykalkulovaný tah vládnoucí junty sloužící k odvrácení pozornosti mezinárodní veřejnosti od zmanipulovaných voleb majících za cíl stvrdit pokračování vojenské vlády.

Není to poprvé, co byla Su Ťij propuštěna za takového mezinárodního nadšení. Tvář v tvář juntou ovládané justice a zákonům kriminalizujícím základní lidská a politická práva budou političtí vězni vždy čelit hrozbě znovuzatčení. To ukazuje nejlépe právě příklad Su Ťij, u níž vojenská vláda vždy našla způsob, jak ji po propuštění opět rychle navrátit do domácí izolace – za zmínku stojí případ

z roku 2003, kdy členové juntou řízené organizace Rada solidarity a rozvoje (Union Solidarity and Development Association – USDA) zaútočili na konvoj Su Ťij v Depayinu, přičemž zabili sedm desítek stoupenců Su Ťijiny strany Národní liga pro demokracii (NLD) a stovku jich zranili. Junta oznámila, že iniciátorem střetu byla NLD a na základě toho uvrhla Su Ťij zpět do domácího vězení.

Ve své první tiskové konferenci po propuštění Su Ťij zopakovala výzvu, kterou učinila už v roce 1988 – apel na generála Than Šweie k setkání a diskuzi o národním smíření. Přislíbila rovněž setkání s občany Barmy po vzoru Panglongské konference z roku 1947, kterou zorganizoval její otec Aung San za účelem sjednocení různých etnik a politických stran v Barmě v boji proti britskému imperialismu.

Další opoziční uskupení očekávají, že Su Ťij se zapojí do úsilí o vyšetření regularnosti voleb. Takové vyšetřování však má jen malý smysl, neboť jediná instituce oprávněná k takovému šetření je Státní volební komise (Union Election Commission – UEC), která již zcela jasně prokázala, že se nehodlá zabývat volebními nejistotami, v nichž figuruje frontová politická organizace junty – Strana solidarity a rozvoje (Union Solidarity and Development Party – USDP). Ve svém dřívějším projevu náměstek ministra školství Aung Mio Min řekl, že USDP by v případě volební porážky provedla státní převrat – na tento výrok snižující důvěryhodnost údajně demokratických voleb státní volební komise dosud nezareagovala.

Volební komise rovněž rozhodla o neodložení termínu voleb ve státě Arakan, kde 22. října cyklón Giri zabil 170 lidí a 170 000 dalších ponechal bez střechy nad hlavou. Podle Barmské ústavy z roku 2008 zodpovídá Státní volební komise za odložení termínu voleb v případě, že svobodné a spravedlivé volby nemohou být vykonány „z důvodů přírodní katastrofy nebo místní bezpečnostní situace“. Podle všeho místní bezpečnostní podmínky byly důvodem, který zabránil konání voleb ve 3400 vesnicích podél hranice s Thajskem, a nikoli strach volební komise z toho, že by strany podporované národnostními menšinami mohly ve volbách získat významnější počet hlasů.

Státní volební komise rovněž čelí obvinění z podvodů při sčítání hlasů. Na volebních lístcích nebyla vytištěna sériová čísla, takže není možné zjistit, kolik přesně jich bylo vyrobeno. To znamená, že činitelé volební komise mohli přidat mezi sčítané hlasy téměř libovolné množství falešných.

USDP oznámila ve volbách vítězství. Lze tedy očekávat, že do 90 dnů od jejich

ukončení se sejde nový parlament a téměř s jistotou odsouhlasí Than Šweiovy nominace nové generace ministrů na klíčové pozice ve vládě. Rekonstruovaná vojenská mašinerie snadno převálcuje několik nezávislých hlasů poslanců zvolených za ostatní strany a vyhlídky na zlepšení situace jsou proto mizivé jak celostátně, tak v místním měřítku. Na místní úrovni se různé etnické strany, které získaly reprezentaci v rozhodovacích orgánech, nepochybně pokusí využít každou příležitost pro zlepšení životní situace „svých“ lidí. Avšak celostátní legislativa vždy může přebít regionální nařízení a zákony, což znamená, že vláda bude mít možnost vetovat cokoli, co podle jejího názoru příliš podporuje či ochraňuje kulturu nějakého etnika.

Národní liga pro demokracii zvítězila v předcházejících celostátních volbách v roce 1990 se ziskem více než 80% hlasů, avšak diktátorský režim tehdy odmítl uznat výsledky a předat moc. Barmští vládcí dnes zůstávají stejně neochotní vůči demokratickým reformám jako byli

před dvaceti lety. Jednání s juntou nemají naději na dosažení jakýchkoli ústupků – Than Šwei a jeho přísluhovači pomocí zmanipulovaných voleb upevnili svoji moc. Příští rok uvidíme propuštění dalších politických vězňů – například těch, kteří dostali krátké tresty za účast v Šafránové revoluci roku 2007. Toto propouštění však není znakem soucitu či náznakem budoucího vývoje. Je to jen cynický tah, který má ukázat světu novou lidštější tvář starého režimu.

Velká část mezinárodní komunity zabývající se Barmou se zdá být oklamána tímto trikem. Nejen že chybně doufají ve větší otevřenost politického prostoru, ale dokonce jsou podle všeho přesvědčeni, že se blíží skutečná změna. Ve skutečnosti však volby nepřinesly nic pozitivního pro další vývoj a propuštění Su Ťij není prvním krokem úsvitu demokracie v Barmě. Represe a utrpení v Barmě se nemírní, spíše naopak.

→ Charlotte Bence ze Socialist Review přeložil Petr Glivický.

KOREA – NAPĚTÍ V SYSTÉMU

ZE ZAHRANIČÍ:

Charlie Kimber

Nedávná výměna dělostřelecké palby, včetně zabitých, mezi Severní a Jižní Koreou sebou přinesla mrazivé vyhlídky na válku s nasazením jaderných zbraní.

Je nemožné zjistit přesné a podrobné údaje o tom, kdo „vystřelil jako první.“ Hlavně to však není klíčová otázka. Jasně je, že Jižní Korea prováděla ve Žlutém moři rozsáhlé vojenské námořní cvičení, zahrnující i dělostřeleckou palbu.

Severokorejská vláda sdělila, že dělostřelecké granáty dopadly do jejich výsostných vod a palbu opětovala u ostrova Yeonpyeong. Dva stavební dělníci a dva vojáci přitom byli zabiti.

Jihokorejská vláda, dobrý přítel USA, poté vystřelila dalších 80 dělostřeleckých granátů do Severní Koreje, přičemž počet obětí této palby není znám.

Aby v tom udělal jasno, poslal Barack Obama do Žlutého moře letadlovou loď USS George Washington s nukleárním pohonem a pět dalších válečných lodí. Americká bojová skupina tak vyjádřila podporu jihokorejskému vojsku a zúčastnila se pět dní trvajících válečných her.

Toto vystupňované napětí má ve skutečnosti za cíl vyvolat tlak na Čínu, aby Severní Koreu zkontrolovala. Jak uvedl New York Times: „Obamovo rozhodnutí urychlit rozmístění amerických letadlových lodí v regionu má ve skutečnosti zatlačit na Číňany.“

Ještě dodal, že američtí představitelé „doufají, že se Čína – po nepřijemných amerických manévrech v blízkosti jejích břehů – rozhodne pro zkrácení Severní Koreji, jakožto menší ze dvou zel.“

Takže USA se rozhodly vyostřit napětí v oblasti, která se přímo ježí vojáky a zbraněmi. 60 let od konce korejské války zůstává na Jihu 30 000 amerických vojáků.

Během tří-leté korejské války zahynulo na čtyři miliony lidí. Jak velké oběti by asi způsobila válka dnes, uvažíme-li, že jen Soul, ležící v blízkosti hranic, má 10 milionů obyvatel a celá aglomerace 20 milionů obyvatel?

STŘETÝ

V dnešní době vlastní severokorejský stát asi deset jaderných zbraní. USA stáhly jaderné zbraně z Jižní Koreje v roce 1991. Nyní je však hodlají poslat zpět.

Ke srážkám mezi severo a jihokorejskými silami došlo již v roce 1999, 2002, 2009 a počátkem letošního roku. Tyto nedávné epizody můžeme brát jako indikátor napětí uvnitř světového systému – a jako předzvěst toho, s jakou ochotou budou velmoci k prosazování svých zájmů využívat vojenskou sílu.

Je to děsivé a zavání to krví. Stačí malé „přepočítání“ rizika ze strany politiků a na místo dělostřelecké výměny tu můžeme mít něco mnohem vražednějšího.

O náladě, jež převládá v amerických pravicových kruzích svědčí mimo jiné výrok Johna McCaina, jež vybídl, aby byla zvážena „změna režimu“ v Severní Koreji. Připomeňme jen, že tento bývalý republikánský prezidentský kandidát je dnes vůči zbytku strany považován za „umírněného.“

Jihokorejský prezident Lee Myung-bak, který se ujal úřadu před dvěma lety, opustil svou dosavadní strategii – usilující o otevření Severu investicím výměnou za poskytnutí podpory. Místo toho zvolil ještě tvrdší

postoj.

Severokorejská vláda mezitím prochází vnitřní krizí, související s předáváním vedoucí pozice z rukou Kim Jong-ila (který je možná již mrtvý) jeho synovy Čong-Eunovy.

LOGIKA SYSTÉMU

Marxisté popisují kapitalisty jako „bandu válčících bratrů.“ Ti stojí ve všech klíčových momentech jednotně proti dělnické třídě – např. v úsilí přesvědčit nás, že se musíme smířit se škrtý.

Ale současně každý stát soupeří s ostatními o výhody pro „své“ kapitalisty. Chrání proto své trhy a bojují o vliv.

Normálně jsou tyto bitvy vedeny na úrovni ekonomického tlaku, měnové války, obchodní války a tak dále.

Vždy tu však existuje reálné nebezpečí, že vypukne mnohem násilnější konfrontace. A čím je ekonomický tlak zoufalejší, tím větší tato pravděpodobnost je.

Riziko vypuknutí konfliktu je obzvláště vysoké v době hospodářské krize. A na závažnost té současné krize můžeme usuzovat např. z článku ve Wall Street Journal od Alen Mattich, ve kterém se píše, že konkurence v devaluaci měny připomíná „úsilí trosečníků zachránit se tím, že se každý snaží vyšplhat na ramena ostatních.“

Žijeme v systému, jehož neřešitelné vnitřní rozpory se mohou velmi snadno přelít do krvavého válečného konfliktu. Je proto nutné, aby se všichni proti-váleční aktivisté a socialisté této zvrácené „strategii napětí“ postavili.

→ Přeložil ze Socialist Workeru Víta Lamač

RUSKÁ ARMÁDA

TEORIE:

Přetiskujeme další kapitolu z analýzy minulého režimu, kterou vypracoval Tony Cliff ve své knize Státní kapitalismus v Rusku.

Ozbrojené síly jsou hlavní součástí státu. Podle Leninovi definice se stát „skládá ze zvláštních orgánů tvořených ozbrojenými muži, kteří mají k dispozici vězení,...“ Výchozím bodem analýzy současného ruského státního aparátu proto musí být, a to zejména z hlediska marxismu, struktura ozbrojených sil. Jak trefně vystihl Trotsky: „Armáda je kopií společnosti, která trpí všemi jejími nemocemi. A to zpravidla s vyššími horečkami.“

Socialistické strany vždy tradičně požadovali vznik lidových milicí. Jedním z prvních kroků bolševických vůdců při přebírání moci proto bylo vydání dekretu, jenž zahrnoval následující ustanovení:

2. Veškerá moc ve všech vojenských jednotkách i větších útvech má přejít do rukou vojenských výborů a sovětů.

4. Tímto je do armády zaváděn princip volby vojenských velitelů. Všichni velitelé až po velitele pluku budou voleni všobecným hlasováním [příslušných jednotek]... Vyšší (než plukovní) velitelé, včetně hlavního velitele, mají být voleni kongresem... zástupců vojenských jednotek (pro něž má být velitel zvolen).

Následujícího dne byl přidán další dekret:

V rámci plnění vůle revolučního lidu, jež se týká okamžitého a rozhodného odstranění všech nerovností, vyhlašuje Rada lidových komisařů:

1. Zrušení všech hodností a titulů od hodnosti desátníka do hodnosti generála...
2. Zrušení všech privilegií a vnějších znaků, dříve s těmito hodnostmi a tituly spojenými
3. Zrušení salutování
4. Zrušení všech odznaků i dalších znaků nerovnosti
5. Zrušení všech důstojnických organizací...
6. Zrušení útvaru důstojnických sluhů v armádě.

Avšak touha bolševiků po skutečné demokratizaci armády – její transformaci do lidových milicí – narážela na nepřekonatelné překážky objektivní reality.

V prvních dnech po říjnové revoluci se ozbrojené revoluční síly sestávaly z malých skupin dobrovolníků. Lidové masy tehdy trpěli nemocemi a únavou z války a nebyli připraveni dobrovolně sloužit novým revolučním ozbrojeným silám. A tak, aby mohli čelit útokům bílých armád podporovaných silnými cizími mocnostmi, byli bolševici *nuceni* nahradit princip dobrovolnosti nucenými odvody. Kromě toho museli, pro nedostatek zkušených velitelů, přijmout do armády desetitisíce bývalých ruských důstojníků. To vše pak nutně vedlo k nutnosti opustit princip volby velitelů armády (Stěží by se dalo očekávat, že rolníci a dělníci v uniformách budou volit

nenáviděné carské důstojníky, ztělesňující v sobě starý režim). Potřeby boje si také vynutili opuštění ideálů armády vybudované na teritoriální bázi – z ozbrojeného lidu. Vojáci se proto museli vrátit do kasáren.

Bolševičtí vůdci nikdy ani na okamžik nepopírali, že tato opatření představují odchylku od socialistického programu. (Viz např. usnesení osmého sjezdu strany v březnu roku 1919.) Navíc se rozhodně stavěli proti jakémukoli pokusu o jejich trvalé zachování. Tak například, když jeden bývalý carský generál, který během občanské války bojoval na straně bolševiků, prohlásil, že armáda socialistické země by neměla být založena na milicích ale na starém kasárenském systému, lidový komisař války, Trocký, přísně odpověděl: „Komunistická strana se nedostala k moci jen proto, aby nahradila kasárna s trikolórou kasárnami s rudou barvou.“ Bolševici znovu a znovu opakovali svůj záměr zavést systém milic. A to hned jak to jen půjde. Tak například na sedmém sjezdu sovětů, který se konal v prosinci 1919, Trocký prohlásil: „Je třeba začít realizovat přechod k systému ozbrojených milic Sovětské Republiky.“

Devátý stranický kongres rozhodl o konkrétních krocích k uskutečnění záměru vybudovat jednotky dělnických milic bok po boku s pravidelnou armádou v naději, že rozvoj tohoto systému

postupně nahradí celou armádu.

Avšak toto usnesení nebylo nikdy provedeno. Jakýkoli plán na zavedení lidových milic byl znemožněn objektivní realitou – zaostalostí ruských výrobních sil, nízkou kulturní úrovní lidu a skutečností, že proletariát tvořil jen menšinu populace. To jasně vysvětlil I. Smilga, vedoucí bolševik v armádě, který roku 1921 řekl:

„Zavedení Systém milic, jehož základním rysem je teritoriální princip, v Rusku naráží na nepřekonatelné politické překážky. Vzhledem k početní slabosti ruského proletariátu *nejsme schopni* v teritoriálních jednotkách milic zajistit dělnické vedení... Ještě větší potíže, jež stojí v cestě zavedení systému milic, nastávají z hlediska strategie. Kvůli slabosti našeho železničního systému, bychom v případě války nebyli schopni soustředit síly do ohrožených míst... Navíc zkušenosti z občanské války jasně ukazují, že teritoriální útvary *byly zcela nevhodné*. Vojáci dezertovali a během ofenzívy (stejně tak jako během defenzívy) nechtěli opustit své vesnice. Návrat k této formě organizace by proto bylo hrubou a zcela neospravedlnitou chybou.“

Zaostalost výrobních sil a s tím spojený rolnický ráz země, byly dva rozhodující faktory, jež zapříčinili vznik pravidelné Rudé armády namísto ozbrojených milic (ačkoli do struktury Rudé armády bylo zabudováno mnoho prvků demokracie a rovnostářství, jež se v pravidelných ozbrojených silách obvykle nevyskytují). Ekonomická úroveň dané země je zcela rozhodujícím historickým faktorem. Jak řekl Marx: „Naše teorie, že organizace práce je podmíněna výrobními prostředky, není nikde jinde potvrzena lépe, než v tomto ‘vraždicím průmyslu’“

Materiální a kulturní zaostalost Ruska

se projevila také ve vztazích mezi vojáky a důstojníky.

Bolševici hned na začátku zjistili, že je nevyhnutelně nutné jmenování ex-carských důstojníků, bez ohledu na svou někdejší agitaci za nahrazení všech jmenovaných důstojníků důstojníky volenými. Bylo nemožné vést válku proti bílým armádám bez zkušených velitelů. A v případě,

že by byla ponechána volba důstojníků, by carští důstojníci nikdy nebyli zvoleni.

Od počátku probíhal zápas mezi politickými komisaři na straně jedné a stranických vojenských výborů na straně druhé. Tento konflikt postupně splynul s bojem mezi centralistickou a decentralistickou tendencí. Z tohoto dvojího zápasu vyšli vítězně političtí komisaři a centralismus tak překonal partyzánské tendence. Sbližování těchto dvou zápasů v sobě také odráží tendenci k byrokratizaci armády.

Netrvalo to dlouho a bývalí carští důstojníci začaly ovlivňovat nové velitele proletářského původu. Bolševik Petrovsky jednou řekl: „Za zdmi vojenské školy jsme se setkali s názory na postavení rolníků a důstojníků zcela v duchu starého režimu.“ U kadetů carských vojenských škol jsme rovněž zaznamenali určitý trend k pěstování tradic vyšších tříd... Profesionální politika biče si vždy vytváří despotické důstojníky. A to za všech dob a ve všech zemích světa... „Staly se [velitelé Rudé armády] členy nové důstojnické kasty a žádná agitace ani krásné projevy o nutnosti kontaktu s masami tu nejsou nic platné. Reálné podmínky mají silnější vliv než jakákoli přání.“

Velitelé, političtí komisaři a další autority v Rudé armádě začali svých pozic využívat k získání výhod pro sebe. Trotský bral tento problém velmi vážně. Tak např. 31. října 1920 napsal dopis Revoluční

Vojenské Radě Front a Armád, ve kterém ostře odsuzuje používání vládních vozů autoritami přímo před zraky unavených vojáků Rudé Armády. Rozzlobeně mluvil o „elegantně oblečených velitelích a napůl nahých vojácích a napadl pitky, jimž se oddávali velitelé s politickými komisaři. Nakonec došel k závěru, že: „Takovéto skutečnosti mohou vyvolat jediné podráždění a nespokojenost mezi vojáky Rudé armády.“ Ve stejném dopise také vysvětluje svůj cíl: „Odstranění všech možných výsad v armádě najednou by bylo neuskutečnitelné. Je proto nutné snižovat tyto privilegia systematicky – a to až na skutečně nezbytné minimum.“ Jeho realistická revoluční koncepce jasně odhaluje ohromné potíže tehdejší situace.

Avšak navzdory tomuto zneužívání zajišťovala existence bolševické strany s vojenskými buňkami v armádě spolu s revolučním nadšením a obětavostí obyčejných vojáků a nakonec i přítomností Trotského v čele vojsk zachování proletářského charakteru Rudé armády během občanské války.

Po částečném vítězství byrokracie roku 1923 se arogance a diktátorský postoj důstojníků v armádě stal spíše pravidlem než výjimkou. Klíčové pozice v buňkách strany uvnitř armády byly postupně přebírány samotnými veliteli až, jak v roce 1926 uvedlo politické oddělení armády, byly 2/3 všech pozic v aparátu strany v armádě v rukou velitelů. Jinými slovy, důstojníci se stali politickými vůdci, kteří měli bránit vojáky před důstojníky!

Ani tehdy však důstojníci netvořili zcela nezávislou kastu. A to z jednoho důvodu: Životní podmínky velitelů byly tvrdé a nelišili se příliš od obyčejných vojáků. Podle Whitea: „Žilo roku 1925 jen 30 procent veličích personálu v podmínkách, pokládaných Frunzem [lidovým komisařem války] za vůbec snesitelné. Sedmdesát procent jich žilo pod touto úrovní. Frunze hovořil o řadě lokalit, kde má několik velitelů i se svými rodinami dohromady jen jedinou místnost. Jinými slovy, každá rodina měla k dispozici jen část místnosti. Když byly záložní velitelé povoláni na přeškolení, byli za svou práci odměňováni tak, že by jim to nezáviděli ani čínští kulové. Osoby zaměstnané v zemědělství či patřící k rolnictvu dostávaly pět kopek za hodinu. Nezaměstnaní dostávali po dobu svého studia devět kopek za hodinu.“

Wollenberg, který byl sám velitelem Rudé armády, uvádí tyto skutečnosti: „V roce 1924 vydělával velitel sboru 150 rublů měsíčně, což zhruba odpovídá mzdě dobře placeného zámečnicka. Tedy o 25 rublů měsíčně méně než kolik činí „Stra-

Zvyšování měsíčních příjmů důstojníků			
	1934 rublů	1939 rublů	Nárůst v procentech
Velitel čety	260	625	240
Velitel roty	285	750	263
Velitel praporu	335	850	254
Velitel pluku	400	1 200	300
Divizní velitel	475	1 600	377
Velitel armádního sboru	550	2 000	364

nické Maximum” – tj. největší měsíční plat, který tehdy mohl vydělávat člen strany... Neexistoval zde tehdy žádný důstojnický klub. Jídlo důstojníků a vojáků bylo připravováno ve stejné kuchyni. Komunističtí důstojníci zřídka kdy nosili odznaky své hodnosti mimo službu. Leckdy je nenosili dokonce ani ve službě. V té době Rudá armáda uznávala vztah nadřízeného a podřízeného pouze při výkonu vojenské služby. Každý voják tudíž znal svého velitele z civilu bez odznaků hodnosti.

Služebnictvo důstojníků bylo rozpuštěno.

Kromě toho vojáci mohli, a skutečně to dělali, na své důstojníky podávat stížnosti na Úřadu vojenského prokurátora. Během roku 1925 bylo takto podáváno průměrně 1 892 stížností za měsíc. Během roku 1926 jich bylo 1 923 měsíčně a v průběhu roku 1927 již 2082 stížností za měsíc. Až do let 1931–1933 zde „mezi důstojníky a mužstvem panoval vřelý přátelský vztah.”

Jako bod obratu, kdy se z důstojníků stala nezávislá privilegovaná kasta, stanovuje White již rok 1928, kdy byly vyhlášeny tzv. Armádní Stanovy. Ty představují jakousi „dělicí čáru,” od které se již vývoj ubírá zcela novým směrem. Tyto stanovy otevřely důstojníkům cestu k závratné kariéře. White proto tyto zákony charakterizuje (s bohatými argumenty) jako jakousi Magna Chartu pro velící personál. Jako něco blízké příbuzného aristokratickému systému hodností.”

V roce 1929 začala „postupná přeměna institucí Rudé armády na důstojnické kluby.” Přestože platy vojáků zůstávali nadále velmi nízké, platy důstojníků začali rychle stoupat. Viz. tabulka na této straně.

Bylo odhadnuto, že v roce 1937 činil průměrný roční plat vojinů a poddůstojníků do 150 rublů. Roční plat důstojníků byl naproti tomu 8 000 rublů. Během druhé světové války dostávali vojini v Sovětské Armádě 10 rublů měsíčně, poručíci 1 000 a plukovníci 2 400 rublů měsíčně. Pro srovnání, vojini v armádě Spojených Států v tu dobu vydělávali 50 dolarů za měsíc, poručíci 150 a plukovníci 333 dolarů za měsíc.

Přestože během posledních dvou až

třech desetiletí prudce klesla hodnota rublu, důstojníky to, na rozdíl od civilistů, nikterak neochudilo. Mohli totiž využít *Voentorg* – organizace, která provozovala obchody, restaurace, prádelny, krejčovství, výrobu bot ap. exkluzivně pro vybrané lidi. Speciálně pro ně byly vystavěny domy se všemi možnými vymoženostmi. Navíc mohli s celými svými rodinami zdarma využívat vlaky, autobusy, lodě, atd. Obvyčejní vojáci žádnou z těchto výhod nemají. Jedinou výhodou je, že mohou zdarma posílat dopisy svým rodinám a rovněž jejich rodiny jim.)

Výnosem ze dne 22. září 1935 byly v armádě a letectvu zavedeny tyto hodnosti: poručík, nadporučík, kapitán, major, plukovník, brigádní generál, velitel divize, velitel armádního sboru, armádní velitel na druhé pozici, armádní velitel na první pozici, a konečně maršál Sovětského Svazu. Podobné hodnosti byly zavedeny do námořnictva a další do vojenských technických služeb. Dne 7. května 1940 přibýly v armádě a vzdušných silách další hodnosti: generál-major, generál-poručík, generál-plukovník, armádní generál. Do námořnictva: kontra-admirál, viceadmirál, admirál, velkoadmirál. A konečně 26. června 1945 byla zavedena hodnost generálissimus Sovětského Svazu.

Dne 3. září 1940 byly obnoveny staré carské odznaky, jako např. zlaté stuhy, nárameníky a zlaté, platinové a diamantové hvězdy (po carských maršálech). Jak vzdálené dobám občanské války, kde byly Bílí posměšně přezdívaní „zlatými ozdobami.” V **Malé Sovětské Encyklopedii**, vydané roku 1930, je uvedeno, že nárameníky „byly odstraněny během revoluce v listopadu 1917 jako symboly třídního útlaku v armádě.” S tímto výrokiem ostře kontrastuje článek, jež vyšel roku 1943 (bezprostředně po znovuzavedení nárameníků) v novinách Rudé Armády: „Zavedení tradičních vojenských a důstojnických nárameníků... zdůrazňuje a symbolizuje neutuchající slávu ruských zbraní v celé historii Ruska až do naší doby.”

Bylo zakázáno „bratříčkování” mezi důstojníky a vojáky. Dokonce i záložníci byly rozděleni do stejného systému hodností jako armáda a měli právo nosit své vojenské uniformy i mimo službu.

„Od nynějška platí,” píše John Gibbons v **Daily Workeru** – moskevském zpravodaji, že „vojini a poddůstojníci musejí při jízdě autobusem, metrem nebo vlakem uvolnit místo výše postavenému muži.”

Aby si důstojníci udrželi vynikající vzhled, nesmí nosit na ulici velká břemena a při návštěvě divadla nesmí mít na sobě plstěné boty. Vysokým důstojníkům bylo zakázáno cestovat metrem a tramvají. Vznikly zvláštní jídelny a kluby vyhrazené jen pro důstojníky. Dokonce i na dovolené nesmí důstojník sedět u jednoho stolu s níže postavenými lidmi. Každý důstojník má svého stálého sluhu. Pro děti důstojníků byly založeny speciální školy a rovněž mateřské školky. Bývalý hrabě a velitel carské tělesné stráže generál-nadporučík Aleksej Ignatijev se stal školitelem chování a etikety ve Stalinově armádě. Taneční kurzy se na Vojenské Vysoké Škole staly povinnými.

Stěží bychom v celé historii hledali důstojníky jiných armád, jež by disponovali většími kázeňskými pravomocemi než tito ruští důstojníci. Zákon z 12. října 1940 uvádí, že: „V případě neposlušnosti má velitel právo použít všech nátlakových opatřeních, včetně použití síly a střelných zbraní. Shledá-li velitel za nutné použít sílu a střelných zbraní k udržení pořádku a disciplíny, nenese za tato opatření žádnou odpovědnost... Velitel, který v takovýchto případech neučiní všechna nezbytná opatření k udržení pořádku, bude předvolán před válečný soud.”

V. Ulrich, který předsedal Moskevským soudům, komentoval tyto zákony takto: „Tato kázeňská pravidla značně rozšířila práva velitelů, co se týče používání síly a střelných zbraní... Soudružské vztahy mezi vojáky a důstojníky tím nadobro mizí... Atmosféra přátelských vztahů mezi veliteli a podřízenými nemá v Rudé Armádě žádné místo. Diskuse jakéhokoli druhu je mezi podřízenými absolutně zakázána.”

Dobový článek v **Pravdě** vrhá světlo i na další aspekt těchto výnosů: „Stížnosti mohou být podávány pouze osobně a individuálně. Podávání skupinových stížností je zakázáno. Jakékoli skupinové prohlášení či kolektivní diskuse – ať už se týká pořádku, špatné stravy, či jakéhokoli jiného tématu – dostává automaticky nálepku ‘neposlušnost’ pro kterou může být voják na místě zastřelen. A to bez jakéhokoliv válečného soudu, slyšení či vyšetřování – prostě jen z osobního rozhodnutí důstojníka.”

Důstojníci tak vytvořili tu nejprísnejší vojenskou hierarchii, jaká kdy v historii existovala.

➔ Přeložil Vítá Lamač

PROMÝŠLET (LISTOPADOVOU) REVOLUCI

TEORIE:

Jsou události symbolicky nastartované děním na Národní třídě argumentem pouze tržních politik, nebo je otázkou času, kdy falešně vzyvané revoluční jádro bude rekonstruováno? – Nostalgie ve službách přítomného režimu. – Proč jsou dějinné tragédie ironizovány fraškami? – Od státního kapitalismu ke kapitalismu západního střihu. – Anebo pokus o typologii falešných výkladů revoluce.

Pro nezanedbatelnou část radikálně levicové scény u nás, nebo alespoň scény, která si tak nechá říkat, je vztah k listopadovému dění nejednou vztahem traumatickým. Bohužel – s příznaky tohoto traumatu se potýkáme i v kruzích nám bezprostředně blízkých, neku-li u nás samých. Věc můžeme odstupňovat:

ÚVODEM: NOSTALGIE

V určité krajní poloze se setkáme s tzv. „komunisty“, kteří budou Listopad interpretovat jednoduše jako zradu – „zradu na dělnickém hnutí“, nebo v horším případě, kdy máme co do činění s nacionalistickým pnutím na levici, „zradu na národu“. Jakkoli odsuzujeme tuto starobní pozici a s těmito *laudates temporis acti* budeme hledat společnou řeč jen stěží, neměli bychom přehlížet jisté (i) racionální opodstatnění této výhrady proti Listopadu. Žižek v knize *Mluvil tu někdo o totalitarismu?* mluví o dvojznačnosti předlistopadové, tj. stalinistické a post-stalinské ideologie, tkvící ve schopnosti těchto falešných vědomí udržovat radikální emancipaci při domnělém životě jako mýtus. Jinak řečeno, těmto ideologiím se dlouho dařilo předstírat nepřerušenu přítomnost původního revolučního impulsu. Vysvětluje-li Žižek vnitrozemní fungování ideologie, Badiou ve Svatém Pavlu ukazuje na její mezinárodní funkci, která nám připomíná šiky západních intelektuálů sympatizujících se sovětským stalinismem (viz dále Žižka citujícího Kanta);

Badiou říká: sovětský socialismus, navzdory své hrůzné realitě, představoval krajně paradoxně určité „osvobozené území“ vůči kapitalismu. Mnozí lidé se tedy nemohou zbavit temného pocitu, že např. spolu s explicitním policejním útlakem přišli i o jistou „metafyzickou“ rovinu minulého režimu, na níž nevědomě lpěli. Tyto nostalgické reakce se stupňují v dobách nezastírané krize, kdy se obnovují nezacelené rány po ztracené ideologické kontinuitě.

EXKURZ I: RESTAURACE KAPITALISMU?

Je však pád východního bloku objektivním trnem v oku levicovému myšlení? Vyvrátila nezpochybnitelně katastrofální sovětská zkušenost historický materialismus? *V očích západní krajní levice, jež svoji pozici hájíla a uhájila navzdory nepřetržité vnitrozemní ostrakizaci, se minulý režim jevil jako degenerace emancipačního hnutí – degenerace, kterážto se odehrála desítky let před sociálně zcela legitimní eskalací masové nespokojenosti i v podobě listopadového povstání.* Tony Cliff již roku 1955 představil svoji *teorii státního kapitalismu*, jež kladla sovětský režim vedle kapitalismu nikoli jako alternativu, ale jako brutální, a tedy kapitalismu vlastní variantu.² – Měli-li bychom však dohledávat kořeny kritiky sovětského experimentu, není bez zajímavosti, že Stát a revoluce, dílo, jež se dnes nejednou nesprávně čte jako proroctví pořjnového dění, a tedy cesty k „totalitarismu“,

je plné vědomých předzvěstí možných špatných konců. Vždyť leitmotivem této komentované kompilace z názorů marxistů na stát je obava z převrácení celého revolučního procesu ve svůj opak; jediné proto se zde vypočítávají tvrdá preventivní opatření proti byrokratizaci správy – budoucí Achillova pata sovětského režimu, nám dnes nikoli nepovědomá, je zde překvapivě bděle předjímana. Když tedy naši weberiáni s domněním vtípnosti oprašují vcelku nenapadnutelný Weberův postřeh k dění v Rusku, že totiž Strana bude nucena substituovat trh, což se neskončí než katastrofou, možná by se měli podvolit četbě Státu a revoluce, aby shledali, že tohoto naplněného rizika si byl v předstihu vědom samotný architekt VŘSR. Opakují-li dnešní teoretici, že jediné radikální levice je s to podat věrohodnou analýzu tragického vyústění sovětského experimentu, jistě mají na mysli právě toto podloží: bezohledná (sebe)kritika vězí v základech marxismu.

Jak řečeno svrchu, pro Cliffo bylo chování sovětského státu chováním kapitalisty. Převendeme-li tuto exaktně pronikavou analýzu na sovětské satelity, musíme se vzdát představy, že např. na českém území byl restaurován kapitalismus; bude se spíše zdát, že proběhla nanejvýš transformace jedné odrůdy kapitalismu v druhou – té státní v tu „standardní“.

Přičemž není nutno tajit, že v očích Badioua, jímž se ještě budeme zabírat, nebo autorů jakými jsou Hardt a Negri státní kapi-

talismus nebude nutným výkladem kolapsu minulého režimu. Badiouovi je sovětská zkušenost, jakkoli to na první slyšení zavání cynismem, prostě úvodním a nezdárným pokusem. Hardt a Negri nálepkou „socialismus“ minulému režimu přiznávají s výhradou, že tento dějinně nadobro vyhořel, aby mohli, a v tom jsou s Badiouem zajedno, projektovat *nový komunismus* ve změněných historických podmínkách a okolnostech.³ Ten, který by považoval tyto nuance za „pouhé“ dílo odlišného užívání jazyka, a tedy matení pojmů, by jistě měl svůj díl pravdy; nicméně není vyloučeno určité napětí mezi tradičním cliffovským chápáním státního kapitalismu a autory *nového komunismu*. Toto napětí však nemusí být dáno ničím jiným než rozdílností autory zvolených oborových pohledů.

EXKURZ II: FETIŠ REVOLUCE?

Na setkání při debatě o krizi sociálních hnutí to před prázdninami svým paradoxním postřehem vystihnul Marek Hrubec: někdejší revoluční studenti, dnes nezřídka slušně, někdy dokonce na základě svého někdejšího „revolučního angažmá“ zajištění čtyřicátníci, o revoluci nechtějí slyšet ani slovo.⁴ S revolucí jakožto mezním politickým nástrojem dnes vážně operuje málokdo; ani srdceryvných doznání marxistů zřikajících se své revolučnosti nebylo málo. V rámci poslanckého klubu Strany evropské levice bychom na k podvrtné činnosti vybízející kroužek narazili také stěží. Co z revoluce zbylo, bývá tu otevřeně, tu skrytě přičítáno dlouhé řadě levicových fantasmat; co na tom, že jednomu takovému preludu vděčíme za pád údajně „levicového režimu“. Namítá se, a to i přes stupňující se krachy této doktríny (Kodaň, ...), že vše lze řešit reformou, to jest domlouvanou a bez násilí. Nakonec není zatěžko uvěřit, že o revoluci mohou mluvit výhradně ti, již její možné dopady náležitě nepromysleli a slušelo by jim tedy něco kritičnosti.

Ohlédneme-li se však nazpět, zjistíme, že i zde se autentický marxismus držel bezohledné kritiky coby svého mateřského znamení. Marx, jehož ostatně nejlépe charakterizuje výrok „nejsem marxistou“, si o revolucích nevytvářel sebemenší iluze, jakkoli se nikdy nepovyšoval nad jejich hybatele pro jejich naivitu. Měli bychom si Marxovu pozici neustále připomínat, chystáme-li se při sledování záběrů plného Václavského náměstí vyslovit katastrofální větu: „To jste netušili, že voláte po návratu kapitálu?“ Marxovi by taková reakce byla arogantní. – Způsob, jakým Marx účtoval s vyhořelými revolucemi, záležel v něčem jiném, v tom, co bychom si mohli doložit parafrází úvodních slov 18. brumaire: *Hegel sice správně postřehl, že dějiny mají premiéru a reprízu, ale opomenul dodat,*

rativem – je třeba se vystříhat fraškovitého opakování historické tragédie –, který si stanovujeme nad čtením Marxe? Je-li již v Marxovi něco Freuda, jak o tom přesvědčila důkladná četba kapitoly o zbožním fetišismu z Kapitálu příslušníky frankfurtské školy, bylo by lze případnou snovou, a tedy *nostalgickou* povahu revoluce kritizovat již na tomto nulovém stupni Marxových spisů. Konečně nebyl to nikdo jiný než Marx, kdo na základě zmíněného zdůrazňoval, a vězelo v tom jeho krédo, že „*revoluce XIX. století nemůže čerpat svou poezii z minulosti, nýbrž pouze z budoucnosti. Nemůže jakožto revoluce XIX. století začít dříve, dokud neskončuje s veškerou pověřivou úctou k minulosti. Dřívejší revoluce potřebovaly vzpomínky ze světových dějin, aby v sobě přehlušily svůj vlastní obsah. Revoluce XIX. století musí nechat mrtvé pohřbívat své mrtvé, aby si sama ujasnila vlastní obsah.*“ (kurzíva LM) Tedy absolutní modernost jako prevence proti frašce čerpající svou náplň ze vzpomínek na tragédii.

EXEMPLUM: INVENTURA DEMOKRACIE?

Jaký je tedy rozdíl mezi fraškou a tím, co si z Badioua vykládáme jako autentické vztahování se subjektu k Události, a lze se vůbec v dějinách vyhnout fraškovité repríze, přetrvává-li něco jako původní volání revoluce? Ve frašce toho není obsahově mnoho původního, je žánrem co do původu sekundárním a klasicistně vzato nízkým, a je tedy namnoze pouhou pokřiveninou, prostitutkou v hávu tragické Události, nebo zase zoufalým pokusem o restaurování původních tragických kulís s vírou, že ještě jednou a lépe bude lze využít dávné dějinné konstelace – nazvěme to *retrospektivním oportunismem*. Projevy tohoto hledání ztraceného času, této nostalgie par excellence nemusí být ani zdaleka, jak by se na první pohled mohlo zdát, jenom pasivní – Inventura demokracie, jež byla ukázkou marxovské frašky přímo učebnicovou, byla oproti tomu, alespoň co se elitního kruhu jejich pořadatelů týče, přímo hyperaktivní nostalgickou akcí. Nostalgie zde prokázala svoji generační mobilitu. Pro zopakování dění před rokem: Poměřoval se stav české „demokracie“ s jejími proklamacemi v listopadových dnech. O podhoubí takové iniciativy se ale ve skutečnosti postarala rostoucí masová nedůvěra ve standardní parlamentně demokratické procedury; krize demokracie na Západě, jejíž vyústění zažehnal pád železné opony – vždyť polovina světa začala kopírovat způsob západního života, což lichotí a upevňuje –, jako by měla ze setrvačnosti, tedy po tzv. ekonomické transformaci dospět i k východním břehům. Inventura demokracie, jejíž veškerá provokace byla tak dokonale prosáknuta starými, již nadobro otrepanými a doufejme prohlédnu-

že premiéra je zpravidla tragédií, repríza fraškou. (V doslovu z amerického vydání knihy bude o století později – zcela v duchu deklarované zaryté kritiky – doplněn i Marx, a sice Marcusem, který dodá, že dějinná fraška může mít tragičtější dopady nežli původní tragédie.) – Jako tragickou dějinnou událost Marx chápe např. právě Francouzskou revoluci, úlohu frašky pak zastaly revoluce následné, jež se ducha revoluce z r. 1789 snažily křísit, což *explicité* dokazuje na první pohled spíše úsměvný zvyk obnovovat jakobínsky navržený revoluční kalendář. (Tuším, že naposledy tak učinila Pařížská komuna; ale o předávání štafety svědčí mnohé jiné případy, tak např. podobně byla ve dnech bezprostředně po vypuknutí ruské revoluce zpívána francouzská Marseillaise.) Tedy:

Řečeno poněkud nepřipadně romanticky s Máchou, nemáme tu co do činění se *snem nepřespaným*, tj. konkrétně – se snem nepřespané revoluce, která možná není ničím jiným než poetičtější výrazem pro *permanentní revoluci*, již by neškodilo na jiném místě přímo konfrontovat s impe-

tými klišé, tuto historicky proměněnou skutečnost zákonitě nemohla registrovat – právě proto, že byla fraškou. Ironie dějin, jak ještě uvidíme, záleží v tom, že není registrována těmi, jichž se týká.

Jak by ale vypadala autentická aktualizace Listopadu, již by bylo lze postavit do opozice třeba Inventuře? Jak řečeno, důvěra společnosti v demokracii je nahlodána – nanejvýš se ještě naposledy nechala nachytat u voleb stranou, jež slibovala rozmetat korupci –, proto lidé nikoli zcela výjimečně začínají dokonce pochybovat o validnosti a oprávněnosti vývoje v posledních dvaceti letech. Na tomto místě je snadné s naprostou jistotou předvídat či přímo improvizované domýšlet odpovědi ve věcech života a smrti demokracie nejpopověnější Havlovy morali-

zující kliky (HMK), jež byla spolehlivou múzou i našim iniciátorům Inventury, neboť je vždy něčím hluboce a patricijsky mravokárným, opisujícím zaručeně působivou elipsu spásného strašení a pohoršeného úděsu. Náš mravokárný dorost navíc tentokrát exprezident předem zaštilil eugenikou nezastřené inspirovanou teorií o tom, že je třeba vyčkat, až vymřou generace „komunismem“ stížená, abychom nepoeticky přepsali jeho rozhovor; zase se jednou potvrdilo, že mravokárce je skutečným vývojovým předchůdcem sociálního inženýra. (Ten rozpor! Mladí vyzývají listopadové proklamace prosáknutí nostalgii zděděnou po těch, jejichž nepřítomnost prý jednou zaručí tuplovanou demokracii!) *Namísto toho by si autentická aktualizace listopadové Události – a tedy badiouovské vztaženosti subjektu k historickému momentu – vzala z fakt svědčících o klesající důvěře v demokracii jiné ponaučení a nastoupila by snad cestu směrem k hnutí, které by z Listopadu přebralo to nejživotnější a dnes nejvíce postrádané: potenci svrhnout zahnívající a destruktivní režim – to by znamenalo skutečně „pokra-*

čovat“ ve šlépějích studentů z Národní třídy, které následovala společnost. Přičemž se nedejme mást mýtem sametové revoluce, jehož výkladový rámec vytěšňuje nutně násilnou skutečnost, jež je právoplatnou přirozeností jakéhokoli lidového povstání. Takový čin však v éře poslední fáze globalizace kapitálu není dovoleno opětovně uvažovat v národních měřítcích – nebyl by realizovatelným, ale potřebujeme, jak letos opakovali účastníci sociálního fóra, globální hnutí odporu, které se však v českém a jiném kontextu může částečně napájet z právě popisovaného událostního zdroje.

INTERMEZZO: REVOLUCE SRDCÍ LIDSKÝCH?

Viděli jsme, že marxismus minimalizuje své neuralgické body s ambicí jejich úplného anulování, čehož dosahuje nevybíravou a před vlastními traumaty se nezastávající kritikou. A přesně tento k revolucím bezohledně kritický kurz ve velkém provozují i soudobí teoretici. Již omílaný Žižek, v dosud nepřeložené knize *In Defense of Lost Causes*, neváhá uvažovat o Kantově známé charakteristice Francouzské revoluce, již by pohodlnější marxista obešel velikým obloukem, neb není zrovna oslavou revoluce: dle Žižka Kant postřehuje určitý etický paradox tkvící v tom, že revoluce, byť i stupňovala všeobecné utrpení navzdory proklamovanému rozšiřování blahobytu, vyvolala určité celoevropské nadšení, zrodila neutuchajícího ducha. Nelze předpokládat, že se v době vzniku Cesty demokracie nad Masarykem vznášel tentýž kantovský duch? Vždyť zde čteme: „*Jestliže komunismus přinese lepší typ celkový než kapitalismus, lidé jej přijmou bez váhání. Sluší a vzdělání socialisté přijmou jej i tenkrát, když ani celkový byt společnosti valně nezlepší, ba snad i zhorší, jen když zabezpečí větší spravedlnost a když zmírní sociální protivity dnešní společnosti.*“ (kurzíva LM) Tedy co bylo řečeno Kantem o Francouzské revoluci, přenáší Masaryk mimoděk na revoluci bolševickou. Jaký jiný nežli etický rozměr totiž tento komunismus musí mít, je-li připuštěno, že materiálně společnosti nepřilepší? Tedy ironicky řečeno, historický materialismus předpověděl nemateriální komunismus? Velmi příznačně si toto místo vybaví s Masarykem coby kritikem bolševismu jinak slovo nesdílející Neumann – ve 30. letech prototyp kovaného soudruha, jehož stalinské pronásledování avantgardy Teige prozřívavě přirovnává k počínání henleinovců – v otevřeně anti-avantgardistické sbírce *Srdce a mračna*, v oddílu Poděkování Sovětskému svazu. Příznačnou je zde právě ironie, již máme sklon prohlásit za nejvyšší dějinný zákon, jemuž se často podřizujeme s pochybným nebo nijakým vědomím, jako tomu bylo v případě Masaryka a Neumanna – *v okamžiku, kdy se*

k sobě přiblíží jedinci, jejichž pozice jsou nebo byly jinak protichůdné, bychom měli zbystřit, neboť máme co do činění s Ironií.

V Masarykově monografii Karel Havlíček, ve které Havlíček promlouvá jen tam, kde může podpořit Masarykův výklad národní otázky, a kniha je tedy více politickým programem než klasickou monografií – dnes by za takové počínání nebohého profesora zepsuli a toto postojově autentické vztahování se k historické osobě by bylo nazváno uzurpací –, Masaryk domýšlí proslulou *revoluci srdcí lidských*, jež má představovat evoluční předstupeň k revoluci hmotné. Ještě ani nemusíme prohlédnout čertovo kopýtko tohoto po Listopadu znovu rozšířeného klišé, aby nám v pozadí podezřeले zazněla v souvislosti s Havlem diskutovaná

politika nepolitická – nikoli nesprávně, neboť i s tímto pojmem se doslova v Masarykově práci setkáváme, a je škoda, že přelud nepolitické politiky – tedy mýtus o jednání konajícím mimo „prohnilou“ politiku – nebývá až k Masarykovi vždy stopován. Imateriální revoluce a nepolitická politika jsou totiž spojenými ideologickými nádobami. – Vzpomeneme-li Marxovu slavnou a osudnou pasáž z předmluvy Ke kritice politické ekonomie, znovu a ostře spatříme černou můru marxistického myšlení, které se pro zjednodušení přezdívalo ekonomický primát. Marx zde samozřejmě užívá své nevinné metafory o základně a nadstavbě: „*Ve společenské výrobě svého života vstupují lidé do určitých, nutných, na své vůli nezávislých vztahů, které odpovídají určitému vývojovému stupni jejich materiálních výrobních sil. Souhrn všech těchto výrobních vztahů tvoří hospodářskou strukturu společnosti, reálnou základnu, na níž se zvedá právní a politická nadstavba a které odpovídají určité formy společenského vědomí.*“ (kurzíva LM) Britský kulturní materialista Raymond Williams

mezi pozicí, kterou si Cliffem představená část progresivní levice na Západě osvojila již před pádem východního bloku, a těmito tvrzeními o částečné havlovské nebo jiné zradě. Zdánlivě paradoxně je *mýtus o zrazené listopadové revoluci* (chápáno tentokrát nikoli s Trockým) vlastní nejednomu aktérovi listopadových událostí, a to nikoli pouze vědomě (radikálně) levicovému. Osvětleme příkladem:

Úcta, již jsme před bardy typu Jaroslava Šabaty naplnění, by nám neměla bránit v kritickém přehodnocování pouček, na nichž ustrnuli; tedy: Šabata v letošním referendovém rozhovoru s Patočkou uvedl, že kapitalistická transformace, jež po roce 1989 proběhla, měla alternativu s genetikou výbavu roku 1968: „Krise Občanského fóra tedy vyústila ve volbu Klause předsedou a teprve tehdy vytyčil strategii budování kapitalismu, což samozřejmě nebyl původní cíl listopadu 1989. (...) A jak Klaus sám později přiznal, ještě rok po listopadu si nebyl jist, že projde.“ Náběh na jiný typ transformace byl bez skrupulí potlačen a s ním i *původní intence roku 1989 na reformu roku 1968 navazující*.⁹ Šabatova utkvělá představa je velmi reprezentativní a vyrůstá z oprávněného pocitu zrady původního revolučního impulsu, jeho druhotného a již masově nediskutovaného přesměrování. Jakkoli by se mohlo zdát, že právě takové interpretace svědčí o autentické aktualizaci Listopadu, a jistě z takového podloží původně vyrůstaly, nelze Listopad nadinterpretovat tím, že budeme předpokládat nějakou dobovou nikoli kapitalistickou alternativu, již bychom vskrytu mohli povýšit na tu původní. Uvažovat v základu otřesenou polovinu světa, jež nachází „třetí cestu“ (jež u nás, pravda, prožila embryonální stádium v poválečné době) mezi sutinami režimu, který právě setřásla, a kapitalismem – to je čiré fantazírování. Restaurování kapitalismu

měl co dělat (dále viz pozn. M. Hausera⁶), aby vysvětlil, v jakém směru bylo katastrofálním tuto Marxovu metaforu, ostatně jejím autorem dále nerozvíjenou, vykládat dogmaticky. Pokroucený sovětský marxismus v ní nikoli oprávněně nacházel argumenty pro svá tažení proti autonomii umění a formalismu. – Chceme-li tedy jakožto historičtí materialisté odmítnout *revoluci srdcí lidských* jako idealistický fantas, jako výklad dnes tolik silícího duchovně anti-systémového proudu, jako přehlížení materiální povahy revoluce, popřít tuto koncepci jako falešnou interpretaci např. listopadového dění spolu s příbuznými báchorkami o nepolitické politice, neměli bychom budít *déjà vu* podrážděné reakce vlastní našim předkům, která se napájela z *Léthy* základny a nadstavby, tedy vystříhat se zjednodušením na způsob: „Je tomu přece naopak, nejdříve potřebujeme materiální revoluci a až potom dojde k proměně lidského vědomí, lidských srdcí.“ Pochopitelně bude mít materialista k tomuto tvrzení blíže, je třeba si však uvědomit, že taková odpověď představuje pouze zrcadlové zjednodušení k *revoluci srdcí lidských*, pročež bychom se měli pokusit povznést nad touto zdánlivě protichůdnou dvojicí, jejímž oběma členům je vlastní oktrojování revoluce jako takové (opět Ironie). Namísto toho, a není to žádná zlatá střední cesta, lze riskovat větu, že revoluce, jakožto masové hnutí zdola, již o jistém pohnutí srdcí lidských, a tedy o částečné destrukci ideologické „nadstavby“ svědčí.

Masarykovi však neupřeme, že by na tak fungující prevenci vůči revolučním tužbám kdejaký „sociálnědemokratický šosák“ té doby nepřipadl; dopracoval se pochybné pozice Kautského sice s prodlevou, ale zato originálně. (Gentlemansky uzávorkujme, že Masarykovo myšlení nepředstavuje ucelenou teorii – konstatuje-li v jiném slavném výroku, že demokracii bychom měli, tož potřebujeme ještě demokraty, je na moment

bezděčně vulgárním materialistou: dle tohoto k revoluci srdcí lidských kontradičního výroku mají institucionální rámce – demokracie – předcházet proměně srdcí lidských na ta „demokratická“.) Rovněž není povoleno připomínat si zde někdejší Havlovu rozlučkovou „srdeční revoluci“, kdy neonová konstrukce proměnila Hrad v pompézní kabaret, neboť ta ve své mělkosti neměla nic do činění se zcela vážně, byť impotentně míněným pohoršením Masarykovým nad prvorepublikovými sociálními poměry. Havlovo viditelné srdce, pocházející z dílny našeho předního kapitalisticko-realistického tvůrce Jiřího Davida⁷, jenž se naposledy vyznamenal Klíčovou sochou ve spolupráci s Vodafonem, bylo od určitého zlomového okamžiku, a tím symbolickým okamžikem nebyl než výrok o „humanitárním bombardování“, cynickým dvojčetem obrazného srdce Masarykova. Nikoli náhodou bylo zprovozněno právě vpředvečer zasedání severoatlantického paktu. Umělecká skupina *Ztohoven*, které se tehdy podařilo polovinu srdcové konstrukce postavit mimo provoz tak, že připomínala otazník⁸, tuto dějinně ironickou povahu momentu navždy podtrhla – teprve zhasnutím ji učinila viditelnou.

EXKURZ III: ALTERNATIVA?

Vraťme se však k naší typologii traumatické reakce levice na Listopad: „Umírněnější“ skupinou vedle našich velebitelů minulého režimu lze rozumět ty, kteří sice považují minulý režim za scestný, ovšem směr, jenž Listopad nastroval nebo do něhož se nakonec vyvinul, mají za scestný srovnatelně. Často se jedná vlastně o jistou light verzi „havlovské zrady“. Co s nimi? Vlastně už bylo vzpomenu, že Marx nikdy nebyl vůči revolucionářům, byť si na popel vyhořelým, arogantní. Rozdíl mezi stalinským odsuzováním listopadového dění a jeho odvarem je zřejmý, jádro pudla však vězí až v rozdílu

západního formátu bylo zcela logickým důsledkem situace, v tom nelze než dát za „pravdu“ i těm nejprohnanějším moderátorům transformace, nikoli však záměrem povstání, jež hájíme. Moment Listopadu vězí ve svržení režimu jako takového – taková je i bdělá cesta k možnému budoucímu alternativní kapitalismu.

EXTEMPORE: KONSPIRACE?

Nejsou pokrevními příbuznými vypravěčů o socialismu s lidskou tváří dnes oblíbenější konspirační teoretici? V rétorickém jádru obou skupin totiž nacházíme přesvědčení, že o dějinném směřování v epochálních okamžicích nerozhodují výhradně předchozí dějinné pohyby a procesy, ale v poslední instanci rozhoduje velmi úzký okruh jedinců, případně zájmů – Šabatovi to jsou nejružnější ideové politické kliky (zdá se, že v jeho pojetí spíše ony vedou společnost, zatímco ve skutečnosti jsou spíše výslednicemi jejího pnutí), konspirační věří v plné podvázání společnosti tajnými agenty.

Konspirace je bezesporu lákavým výkladem dění, místem oplývajícím správnými postřehy, na první pohled se režimu vzpouzející, ve skutečnosti však – také z důvodu mnohosti, a konkurenceschopnosti těchto teorií („Každý si vyber tu svou!“) – je integrální součástí pluralitní ideologie současnosti. Jsme proto v pokušení tvrdit, že konspirační teorie je pravým opakem kritiky ideologie, která se vyznačuje snahou pojmut režim v jeho totalitě (celistvosti). *Masová nenávisť vůči státnímu aparátu, jejíž eskalace byla pohonem Listopadu, nemohou žádné, byť si sebekprokazatelněji zainteresované bezpečností složky fingovat.*

FINÁLE: LISTOPAD PŘED ŘÍJNEM?

Ahistoričnost našeho srovnávání Října a Listopadu, již trpělivý čtenář odhalil v pozadí těchto úvah a zvedla jej proto ze židle, obhajujeme jako hledání spojin mezi oběma Událostmi, které zahrnujeme v celku našeho přemítání o revoluci jako takové. Podobně jako tomu bylo *historicky* v případě opačně orientovaných jedinců – Masaryka a Neumanna –, kteří se v určité chvíli, jež nás zajímá, setkávají, tak i u dějinně nesouměřitelných momentů jsou trans-historické spojnice mezi jím odpovídajícími Událostmi tím, co nás bude eminentně zajímat, neboť právě v nich lze dohledat jejich ironickou povahu. Konečně srovnáme-li jednotlivým Událostem odpovídající hesla „Všechnu moc sovětům“ a „Konec vlády jedné strany“ (heslo „Restaurujme kapitalismus“ bychom vážně hledali marně) s jejich realizacemi, nemůžeme než konstatovat, že obě hnutí, jež se těmito hesly zaštiťovala, byla srovnatelnou měrou zrazena a jejich dlouhodobé požadavky ztroskotaly. Ovšem náleží zopakovat, že proto není povoleno tato hnutí a jím odpovídající Události odsuzovat ex-post, na základě zkušenosti s jejich degradací, jakými v těchto případech byl stalinismus, resp. restaurace

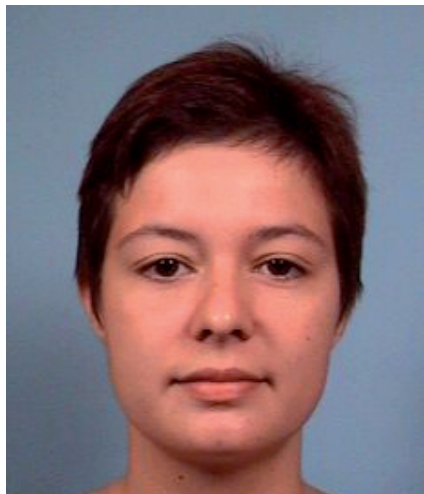
tržního hospodářství – v tom jsme spolu s Marxem rozpoznali bytostnou aroganci vůči momentům autentické masové revolty, aroganci, pro niž v rámci radikálně emancipační tradice není místo. Arogance není jen chováním, ale především svědectvím o tom, že je něco zásadního přehlíženo. Mělo by být totiž nad slunce jasné, že i Listopad byl tím, co bude krajní levice chápat jako masové vzepětí, a tedy stěžejní recept svých politik. A právě proto je zcela nepřipadné samotný listopadový impuls vinit z nějaké zrady nebo „alespoň“ nedomyšlenosti. Píše-li den po letošním 17. 11. Petr Uhl v Právu – *Proč jsem už neslavil 17. listopad* – nemíní Listopad orientovat do propadlišť dějin, ale naopak chrání jeho autentickou povahu, jež je dnešními účelovými výklady data ideologizována a státně posvěcována. Folklorní otázka „Kolik lidí by dnes přišlo na Letnou?“ je správná ve smyslu, ve kterém nebývá vyslovována: je nám dnes třeba vyjádření masové nedůvěry vůči režimu jako tehdy. *V očích badiouovské Události je tato revoluce svrchovaně pravdivým momentem, který následně dění, byť je i zradou a odkloněním nebo přeznačením revolučního impulsu, nemůže zpochybnit – rozhodující je, jak se činitel, tj. subjekt revoluce k tomuto událostnímu momentu vztahuje, tedy pokud vůbec.* A zde bychom měli vytrvale opakovat, že je třeba nezastírat vpravdě revoluční a protirežimní povahu Listopadu, k němuž se tímto nelze než přihlásit.

Pročež: *Revoluční děti všech zemí, rozpomeňte se na okamžik svého zrodu!* Život tohoto režimu, jako jakýkoli jiný, je otázkou času – čas lze v našem případě poměřovat mj. pokročilostí procesu rozpominání se na pravdivostní obsah 17. 11.

➔ Lukáš Matuška

ALENA VĚŽNÍKOVÁ – KOORDINÁTORKA PROJEKTU PROCURE IT FAIR

ROZHOVOR:

EKUMENICKÁ AKADEMIE VYDALA NOVOU BROŽURU, KTERÁ SE JMENUJE „POD TLAKEM“ A ZABÝVÁ SE IT SEKTOREM. PROČ ZROVNA TOTO TÉMA?

Ekumenická akademie Praha se dlouhodobě zabývá problematikou pracovních podmínek u nás i ve světě. Publikace „Pod tlakem“ vyšla v rámci mezinárodního projektu „Procure IT Fair, kampaň pro udržitelný nákup počítačů“, kterého je EAP partnerem. V rámci kampaně se snažíme upozorňovat na velice špatné pracovní a životní podmínky lidí, zaměstnaných ve výrobě elektrotechnologií. Zvláště v poslední době dochází k vážnému porušování pracovních práv a ohrožení zdraví zaměstnanců. Příkladem za všechny je série sebevražd v továrnách společnosti Foxconn v Číně, kde takto ukončilo svůj život 12 zaměstnanců, kteří již nebyli schopni vydržet náročnost výroby a nelidské pracovní tempo na svém pracovišti. Špatné pracovní podmínky, především v zemích jihovýchodní Asie, se přenášejí do celého světa a cena lidské práce celosvětově prudce klesá.

(informace o mezinárodním dění v elektroprůmyslu lze najít na <http://goodelectronics.org>)

JAK VYPADÁ SITUACE V IT PRŮMYSLU V ČESKÉ REPUBLICE?

Česká republika je centrem výroby počítačů pro západoevropský trh a několik nadnárodních firem zde vlastní pobočky. Jejich působení na našem trhu je doprovázeno případy porušení pracovních práv

a ekologickými přestupky. Ekonomická krize v roce 2009 silně zasáhla IT průmysl a mnoho lidí bylo propuštěno, případně jejich pracovní smlouvy byly změněny na dobu určitou. Velkou část zaměstnanců elektrotechnického průmyslu v ČR jsou migranti z Vietnamu, Ukrajiny nebo Slovenska. V době ekonomických krizí jsou tito zaměstnanci propouštěni jako první. Čeští i zahraniční zaměstnanci jsou nyní více než dříve pod tlakem svých zaměstnavatelů směrem k větší efektivitě bez ohledu na jejich práva nebo zdraví.

(více informací a publikace ke stažení: <http://ekumakad.cz/cz/temata/pod-tlakem-v-it-prumyslu>)

ČASTO SE V BROŽUŘE HOVOŘÍ O FIRMĚ FOXCONN. MOHLA BYS NÁM O NÍ ŘÍCI NĚCO VÍC?

Foxconn Czech Republic s.r.o je místní pobočkou tchajwanské společnosti Foxconn, která je největším poskytovatelem služeb v oblasti elektronického průmyslu na světě. Její působení v ČR bylo podmíněno desetiletými daňovými prázdninami udělenými českou vládou. Společnost Foxconn vyrábí mimo jiné pro společnosti Cisto a HP a je druhým největším vývozcem a třetím podnikem dle tržeb v ČR. České pobočky Foxconnu měli několikrát problémy s nedodržením pracovních práv zaměstnanců a pardubické pobočce Foxconnu byla udělena pokuta pracovní inspekcí za nedodržení přestávek na odpočinek.

(informace o české části projektu www.ekumakad.cz, mezinárodní stránky projektu <http://procureitfair.org>)

multikulturální
centrum
praha

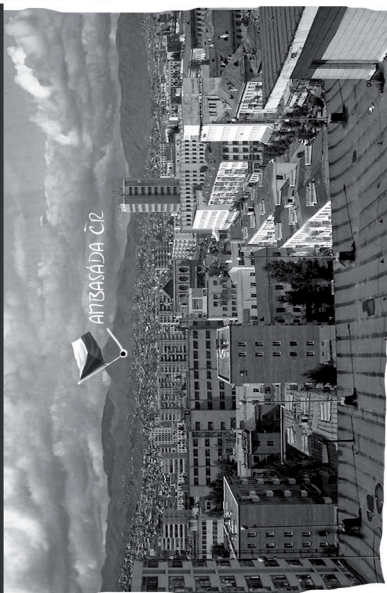
Komiks vznikl v rámci projektu „Czech Made?“ Multikulturálního centra Praha v roce 2008–2009
za finanční podpory Evropské unie

SAJN JAVÁŘÉ!

ANNA TEUKLOVÁ

MONGOLSKO, ULÁNBAŤAR.

KAŽDÉ ÚTERÝ A STŘEDU SE PŘED ČESKÝM VELVYSLANCEVÍM
V ULÁNBAŤARU TVOŘÍ DLOUHÉ FRONTY LIDÍ...

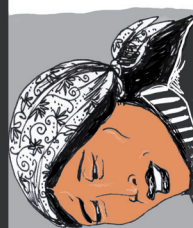
ATISAADA ČID

* MONGOLSKÝ ŠTÁTNÍ ČESTNÝ DOLLOVÁ DOBŘE HĚDĚL *

NAŠLA JSEM ALE SKVĚLEJ INZERÁT V NOVINÁCH. PŘEDSTAV SI, ŽE BYCH
SI VYDĚLALA TISÍC DOLARŮ MĚSÍČNĚ. HNED JSEM DO TĚ AGENTURY ZAČLA

TO MĚ NOC MRZÍ,
CO SE PŘOSINTĚ STALO??

S PLATEN JSEM UŽ NEVÝŠLA,
VŽDYT VÍŠ SAPA NEVLÍP, KOLIK
SI U NÁS VYDĚLÁ UČITELKA.

AMI SE NEPTEL.....
JEDEŇ PRŮ ŠVIH
ZA DEUHYH, ACH JO!

AHOJ UNDAFTOO,
JAK SE TI VEDE?

JEJICH ZPROSTŘEDKOVATEL MI VŠE VYSVĚTLIL:
PRACOVALA BYSTE VE SCLADU JOGURTŮ
S DALŠIMI MONGOLSKYMI ČASEM SI PŘIJDĚTE NA
PĚKNÉ PENÍZE! ZAŘÍDÍME VAM TAKÉ HEZKÉ
UBYTOVÁNÍ, LEGÁLNÍ POBYT A VŠECHNY
TY POTŘEBNÉ PAPIRY.
A VÍTE-ČECHY JSOU OPRAVDU KRÁSNÁ ZEMĚ!

ŽÁDOST O VÍZUM DO ČESKA BYLO PODÁNO PŘED ŠESTI MĚSÍCI A POŘÁD HO JEŠTĚ NEMÁM!

TAK JSEŇ SI TĚCH 1500 DOLARŮ
PŮJČILA A ZASTAVILA BYT.

UŽ JSEŇ MENĚLA Z ČEHO
SPĚČET ÚROKY, TAKŽE JSEŇ...
O TEN BYT PŘÍŠLA!!!!

PROŠNĚTE,
ŽE RUŠÍM!

VÍŠ, ALE KDYŽ SI PŘEDSTAVÍM, ŽE UŽ BRZY SE VŠE OBRÁTÍ-BUDU MÍT
PRÁCI, PENÍZE, BYDLENÍ, SPĚLÁM DLUHY A NAVÍC SI BUDU ŽÍT V PRAZE!!

VYŘÍZENÍ VŠECH TĚCH
POVOLENÍ A DOKLADŮ
VÁS BUDE STÁT 1500 DOLARŮ
ALE NEBOJTE SE UNDAŘNŮ!!
RYCHLE SI JE VYDĚLÁTE ZPÁTKY,
ŽÁDNÉ OBLAVY PROŠÍM.

NO CHÁPEŠ PROČ JIM TO TAK TRVÁ?

SICE JSEM NERPŘÍŠEL O BYT JAKO VY, ALE NA NOU CESTU ZA PRACÍ SE SLOŽILA CELÁ ŠIROKÁ RODINA. VÍTE, BYDLÍME VŠICHNI V JEDNÉ JURTE, NATAČIKANÍ JAK SARDINKY A MANŽELKA JE TEĎ NAVÍC TĚHOTNÁ!

UŽ VÁS CHVÍLKU POSLOUCHÁM A JAKO BYCH SE SLÝŠEL! TAKY NA VÍZA ČEKÁN PNOHO PĚSÍCŮ A MÁN Z TOHO JEN PROBLÉMY.

A VRÁTĚ SE, NEŽ SE MÁN TO NARODÍ, TUULE!

TUULE, SPOLÉHÁTE NA TEBE!!

MÁNÍ, JA CII TAKY DO PLAHY

ALE NO TAK...UDĚLALI JSTE PRO VÁS OPRAVDU MAXIMUN. ZKUSTE TO ZASE ZÍTRA.

DÍTĚ UŽ JE NA SVĚTĚ A JA V PRAZE JESTĚ NE!!

NAVÍC KDO SE V TĚCH VŠECH PAPÍRECH MÁ PORÁD VYZNAT. A NĚKTERÉ JSOU JEN V ČESTNĚ

PANE TUULE, TADY JSTE MI TO UŽ ZASE ŠPATNĚ VYPLNÍ! POMILČKU PŘEJME VŽDY VLEVO!

TOHLE VŠECHNO ALE NENÍ NIC PROTI TONU CO SE STALO MĚMU BRATŘANCI GANCUKOVI!.....

KDYŽ MĚL KONČEŇ VŠE UVĚŘENO, ODCESTOVAL DO PRAHY. PO DLOUHÉ CESTĚ VLAKEM, HO NA NÁDRAŽÍ ČEKALI LIDÉ Z AGENTURY SE SLOVY:

TEĎ POJEDEŠ NA
UBÝTOVNĚ, RÁNO SE
VSTÁVÁ V PĚT A PRKAT.

GANSUKH UŽ TOHO VŠEHO MĚL TAK AKORÁT, NEZBYLO MU JINÉ ŘEŠENÍ NEŽ

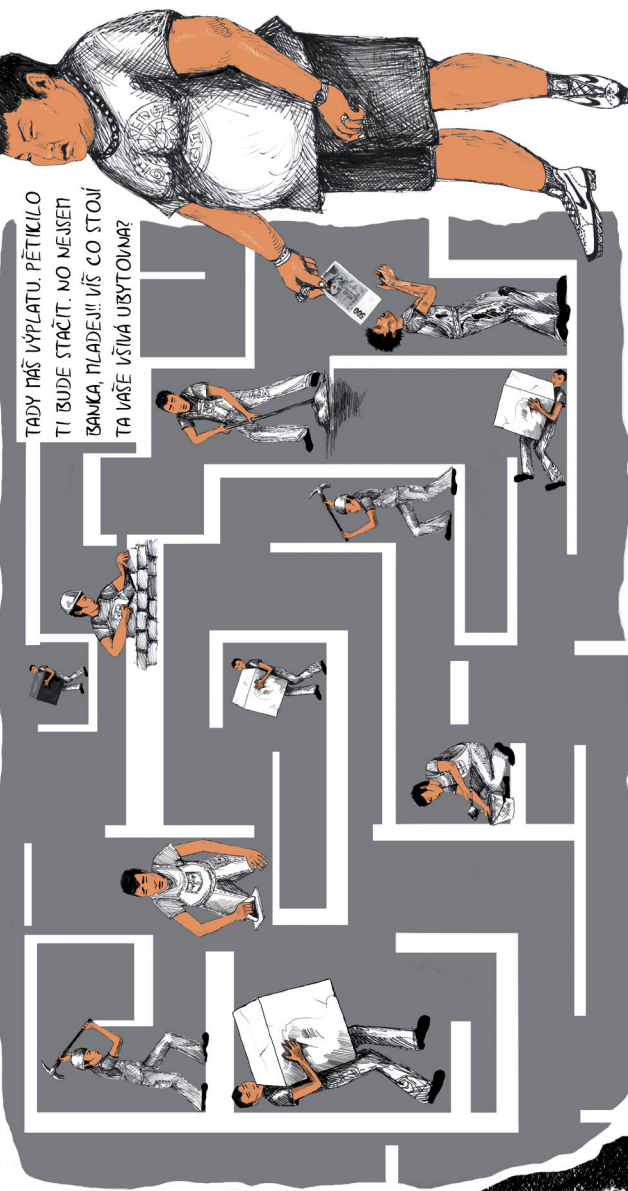
HMM, A NEPŘIPRAŠIL SI
TO MÁHODOU TEN VÁŠ
BRATŘANEC, TROCHU?

H2.0 ZA!!!

ALE NO TAK, NESOJTE.
TOHLE SE PŘECI NĚ
STÁT NĚJŮ ŽE, HAHHA!

A TAKY ŽE ANO. GANSUKH S OSTATNÍMI MONGOLY PRACOVAL 12 HODIN DENNĚ, DĚLAJI VŠECHNO POŽNĚ, OD PRÁCE NA STAVBĚ AŽ PO UVYKLIZÁNÍ SKLADŮ. BYDLELO JICH NA UBÝTOVNĚ SMAD 10 V JEDNÉ MÍSTNOSTI A PO VŠÍ TĚ DŘINĚ HO ČEKALO NA KONCI MĚSÍCE TOHLE:

TADY MÁŠ VÝPLATU. PĚTÍKILO
TI BUDE STAČIT. NO NEJEN
BANKA, PLÁDEJ!! VÍŠ CO STOJÍ
TA VÁŠE VŠÍVÁ UBÝTOVNA?

DO ČESKÉ REPUBLIKY PŘIJÍZDÍ ROČNĚ NĚKOLIK TISÍC MONGOLŮ
VĚTŠINA Z NICH UDĚLÁ VŠE PROTO, ABY V ČESKU TOHLE
ČADNĚ A LEGÁLNĚ PRACOVALI
VELKÉ ČÁSTI Z NICH SE TO ALE NEPODAŘÍ A SKONČÍ V RUKOU
NOVOBÝSKÝCH OTROČÁŘŮ V NEHUTANÝCH PODTINKÁCH.

PŘESTOŽE ÚDAJY O TĚTO SITUACI VĚDÍ, STÁLE CHYBÍ ÚČINNÝ
SYSTÉM CONTROL, KTERÝ BY TOHU ZATEŽIL
ŠANCE DOVOLAT SE SVÝCH PRÁV PRO MONGOLY
V ČESKU PRAKTICKY NEEKZISTUJE

★ PROTI KAPITALISMU

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

★ ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhuje systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

★ SOLIDARITA

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy

kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídě a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

★ REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

PRVNÍ WIKILEAKER? LEV TROCKIJ

ZAHRAŇIČÍ:

Každá revoluce s sebou nese také odhalení tajemství vlády svých předchůdců. Takto Francouzská revoluce odhalila neuvěřitelné náklady, které vydával královský dvůr na opulentní hostiny, večírky a jiné „společenské“ události. Stejně tak Ruská revoluce z roku 1917 odhalila tajné dohody, které uzavřel car a prozatimní vláda. Zveřejněním tajných dokumentů si nová sovětská vláda zajistila nenávisť všech kapitalistických vlád, protože ač nebyl v první vlně zveřejněny všechny dokumenty, dalo se očekávat, že se tak v brzké době stane.

Narušení principu tajné diplomacie byl zásadní demokratický počín, který je dnes v souvislosti s Wikileaks opět předmětem veřejné debaty. K této tradici se hlásíme a zveřejňujeme poprvé v českém překladu stanovisko tehdejšího lidového komisaře zahraničních věcí, Lva Trockého.

TROCKÉHO STANOVISKO KE ZVEŘEJNĚNÍ TAJNÝCH SMLUV. 22. LISTOPADU 1917

Tím, že publikujeme tajné diplomatické dokumenty z archivů carismu a buržoázní koaliční vlády prvních sedmi měsíců revoluce, naplňujeme úkol, který jsme na sebe vzali, když byla naše strana v opozici. Tajná diplomacie je nezbytným nástrojem majetné menšiny, která je nucena podvádět většinu, aby ji podřídila svým zájmům. Imperialismus se svými temnými dobovačnými plány a svými loupeživými spolkami a dohodami dovedl systém tajné diplomacie k dokonalosti. Boj proti imperialismu, který tak vyčerpává a decimuje národy Evropy, je zároveň bojem proti kapitalistické diplomacii, která toho způsobila dost na to, aby se bála denního světla. Lid Ruska, Evropy a celého světa by se měl dozvědět z dokumentů pravdu o plánech spřádaných v tajnosti finančníky a průmyslníky společně s jejich parlamentními a diplomatickými přísluhovači. Evropské národy zaplatili za právo na tuto pravdu bezpočtem obětí a všeobecným hospodářským rozvrtem.

Zrušení tajné diplomacie je první podmínkou pro čestnou, lidovou, skutečně demokratickou zahraniční politiku. Sovětská vláda považuje za svou povinnost takovouto politiku provádět. Právě kvůli tomu zveřejňujeme tyto smlouvy a dohody, které přestaly mít pro ruské dělníky, vojáky rolníky, kteří převzali moc do svých rukou, jakokoli závaznost,

a zároveň otevřeně nabízíme okamžité příměří všem válčícím národům a jejich vládám.

Buržoázní politici a novináři Německa a Rakousko-Uherska se možná pokusí využít zveřejnění těchto dokumentů k tomu, aby prezentovali diplomacii ústředních mocností v mnohem lepším světle. Ale každý takovýto pokud je bude odsouzen k naprostému nezdaru, a to ze dvou důvodů. Zaprvé, plánujeme v brzké době předložit veřejnosti k posouzení tajné dokumenty, které dostatečně jasně vypovídají o diplomacii ústředních mocností. Zadruhé, a to je důležitější, metody tajné diplomacie jsou tak všeobecné jako imperialistické lupičství. Až německý proletariát nastoupí revoluční cestu vedoucí k tajemstvím svých kancléřů, získají dokumenty, jež nebudou ani o vlásek méně důležité, než ty, které právě zveřejňujeme. Zbývá jen doufat, že se tak stane brzy.

Dělnicko-rolnická vláda ruší tajnou diplomacii a její intriky, převrátky a lži. Nemáme co skrývat. Náš program vyjadřuje nejvroucnější přání milionů dělníků, vojáků a rolníků. Chceme, aby byla vláda kapitalu svržena, jakmile to bude možné. Zveřejněním před celým světem práce vládnoucích tříd tak, jak jsou vyjádřeny tajnou diplomacií, obracíme se na pracující se zvoláním, které tvoří nezměnitelný základ naší zahraniční politiky: „Proletáři všech zemí, spojte se.“

Předplatte si Solidaritu

☐ Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného – dotujeme polovinu)

☐ Distribuční předplatné – chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:

Adresa:

Telefon:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775 205 682

Přidejte se k SocSol

☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách

☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.